

Fr. R. Krautwaldi nim.
Eesti NSV Riiklik
Raamatukogu

2024

15. aastakäik.

Uus number 12 top.

Meie Mats

Tellimise hind kättesaamisega aastas 5 r. 50 l.,
6 kuu eest 3 r. 3 kuu eest 1 r. 60 l. Toime-
tusest ise ära viies: aastas 4 r. 50 l., 6 kuu eest
2 r. 30 l., 3 kuu eest 1 r. 30 l. Ilmub iga laupäev.

Toimetuse ja talituse:

Tallinnas, Harju ja Riiu tähe nurgal nr. 46/15,
"Teaduse" raamatutalpluses.

Adress: Wene keeles liht- kui ka rask kirjadele: r. Ревель.
Журналъ „Мейе Марсъ“.

Tarvitamata jäänud lühemad kirjajad hävitatakse ära, kui tagastamiseks märtsi juurde kätud ei ole. Kirjatöödel peab
saatja täielikult aadress ja nimi peal olema. Aadressi muutmise eest 10 top. ja wana aadressi number üles anda.

Nr. 76.

Laupäeval, 30. (12. weebr.) jaanuaril 1916.

Nr. 76

Inglise weelused paadid.

See pilt kujutab Hans Jaani p. Sahkari ja üht Austria salakuulajat, kes õffel meie moonawooride ligi hiilis. Salakuulaja sai Sahkari käest niisuguse hoobi piisilaeaga, et uimafets jäi, ja kurjategija oligi käes. Numärgi saamiseks nauti Sahkar illemusetele ette.

Dige pärija.

Charles Edward Price roman.

(Särg 2.)

Õhtusöök oli möödas. Saltoni mõisa pärija surmast saadit ei olnud üksti söömaeg weel nii lõbusalt läinud, ja aegamisi kujunes Alice tundmus, et uue tädi poja päraltõudmine väga meeldiwaks wahelduselts tema ühelaadilises elus on.

Oli tore soe juuni-öö, ainustki pilwet ei olnud taewas, tähed särasid täies hiilguses, ja kuu ujutas oma nõidusliku walgusega terve maastiku üle.

Alicel tõusis soow, weel pisut jalutada. Pehme öötuul paitas tema põski, ümberingi walitfes kõigesügawam waikus, ainult wahetewahel kostis mõne öölinnu häälitsemine, wõi koera haukumine eemalt külast.

Paenduwate sammudega astus ta üle murutõnise platfi, mis tema wenna surmast saadit tarwitamata seisfis. Niawilja aiaft mööda minnes jõudis ta ilka sügawamale pargi fisse, saajaastaste tammede ja wahtrate keskele.

Ditswateft sirelipõdsasteft kujunenud loomulikku lehtlasse, kuhu pink oli seatud, jäi ta istuma. Suwe öö nõiduwus sulatas ta südame pehmeks. Tahtmatalt wiibisid ta mõtted

wõõra peal, kes tänafest päewafst peale täiedigusline pere-lonna liige pidi olema, ja ta pidi oma häbifs tunnistama, et ta ennaft juba tema külge tõmmatud tundis olerwat.

Weel kordagi polnud ta mehega kokku puutunud, kes temale tohe efimefist filmapilgust peale nii eratorraliselt hästi meeldinud oleks. Nagu pahane ifeenefe üle pettis ta oma õõguwa näo käte wahele ja lõi wäilse jalaga wastu maad. Ta ei tohtinud teda armastada, fests muidu mõtles ju isa, et ta sõnakuuleliku tütrana tema käsku täita tahab, ja ainult weel ootab, millal uue pärija naisets saaks.

Õffti said liiwafel jalgteel sammud kuuldawaks, ja kui ta ehmatades üles waatas, nägi ta Robert Jonesit oma poole tulewat. Hele kuuwalgus andis võimalufe tema nägu selgeste näha. Needfamad kindla tahfejõu jooned, aga karmufe afemel sõbralikum ilme. Widadagi wõitwat oli tema olemises, mis igauht ligi tõmbas.

Kui Robert tema üles leidis, jäi ta seisma. „See on ju päris tore maastik siin,“ algas ta.

„Saltoni mõisa rohuaed on ka laialt ja kaugelst kuulus,“ andis neiu naeratades wastu, „ja mäetingult aiawilja aia kõrwal on meil üsna suurepäraline wäljawaade.“

„Seda tahan ma homme kord waadata. Lubate, et ma teie juurde istun, onutiltar?“

„Palun, siin on weel küllalt ruumil! Kas teie ema siis iialgi jellest rohuaiast ei ole jutustanud?“ küfis ta, kui mees-terahwas tema kõwa oli istunud.

„Ei, ülepea rääkis ta ainult ühel wõi kahel korral oma wennast, kes väga rikkaks tõusnud. Aga kunagi ei olnud ta ka tema peale sellepärast kade ja õpetas mulle wäilseft peaft juba, et ainult usinus ja püsikus ainsaks teeks on, mille kaudu eesmärgile jõuab. Minu ema oli hea naisterahwas, kelle farnast teist ma seni weel leidnud ei ole.“

„Seda usun ma heameelega,“ kinnitas Alice, jooja pilguga tema awaliku ausa näo peale.

„Mul oli enne õhtusöökt weel võimalust onule mõndagi oma senise elu üle teatada. Ma jutustasin temale, et minu wanematel pärast wäilse koht Cumberlandis oli, ja et nad oma ainsale lapsele hea kaswatusse ofaks saada lastfid. Peale selle, kui ma oma efsami mäe-iffhenerina ära olin andnud, töötasin ma ifefeiswalt. Wiimased kolm aastat läbi olin ma Northumberlandis ühe kaewanduse direktor.“

„Teie andsite oma ameti siis tohe käest, et siia tulla?“

„Igatahes,“ kinnitas ta, ja oma ifeloomuliku poolpi-kawa naeratusega küsis ta juurde: „Kui ma teie ifale meeldima ei peaks, leian ma ju kergeste teise koha.“

„Mitte meeldima?“ kordas Alice niisuguse häällega, nagu ei wõiks niisuguseft arwamiifst juttugi olla.

„Noh, wõiks ju iftagi wõimalik olla, et meie mõtted mitmelefistes asjades kokku ei lähe. Ma olen nimelt üsna hirmus tangetaelne.“

Setkis wahaeag. Alice filmitses tähpanelikult oma tillufeste walgete nahkkingade ofti.

„Teie wanemad on furnud, eks ju?“ algas Alice jällegi wäilse häällega.

„Jah, kahjuks. Nad suriwad kümne aasta eest, kui ma just oma kahelümne aastast sünnipäewa olin pühitsenud, ja nimelt lühike aeg ifksteife järele. Mis minu wanaemasse puutub, kes ka teie oma on, Alice, wähemalt isa poolt, siis oli ta eeskujulik naisterahwas.“

„Ma ei ole teda iialgi tundnud.“

„Ta oli tõeste hea ja tark inimene ning seda wäärt, et teie teda oleksite tundnud.“

Üsna ifeäraliselt liigutas Alicet, et mees, kes temale mõne tunni eest alles nii täielikult wõõras olnud, nüüd nii ligidalt sugulane oli. Tahmata tõusis temas wajadus, nooremehe wastu pisut armastufewäärilifsem olla.

„Teate ka, et te meile suure ootamatufe walmistanud olete ja ifeäranis mulle? Ma ootasin —“

Ta sai weel sõnasabast kinni, fests peaeagu pidi ta huultelt palju rohkem lipsama, kui tal just armas oleks olnud.

„Noh, mis teie siis ootasite?“ küfis noormeese oma rahulikku päikefepaistelise naeratussega, mis temale nii hästi sündis.

„Oh, inimest, kes pooltki nii wiisakas ei ole, kui teie,“ wastas neiu naeratades.

"Aha, ma näen, teie arvasite minu mõne tahumata tööliste või ametmehe olevat, sest et teadsite, et minu wanemad weased olid. Noh, ma ei ole vähemalt laisk olnud, waid olen seda kaswatust, mis wanemad mulle osaks saada lastsid, võimalikult kõige suuremate kasudega tarwitada püüdnud. Igatahes on mul rõõm kuulda, et teie peetumus teile vähemalt meeldiw juhtus olewat. Ja weel üks asi, onutitair Alice," algas ta peale wäikest wahetega, "teie ja teie isa olete mind nii armastusewäärilisel wiisil wastu wõtnud, et ma ennast juba niüid, esimesel päewal, nagu kodus tunnen olewat. Iseäranis teie poolt olen tundnud, et teie minus mitte sissetilkijat ei näe, waid perekonna liiget. See julgustab mind paluma, et ilksteist sinatada tohiktime. Oleme ju kaunis ligidalt sugulased."

Mahapõrdud filmadega oli Alice Roberti sõnu kuulatanud. Ta ise oli oma wastutulekuga nendele sõnadele julgustanud, ei wõinud niüid siis tema soowi tagasi liikata, nii ootamata kui see ka tuli. Et Robert temale wastumeelt oleks, ei wõinud ta ütelda, siis oleks ta otse iseenesele wale-tama pidanud, ja nii ulatas ta tädipojale oma wäike hästi kujunenud käe ja ütles:

"Olgu minugipoolest, tädipoeg Robert."

"Nii siis sina ja sina," lühas Jones juurde, Alice kätt südamlikult surudes.

Reijas peatükk.

Nädal aega oli Robert Jonesi Saltonise jõudmisest mööda läinud. Ühikse ajaga oli wanaherra depoeg ennast igalpool armsaks teha mõistnud; iseäranis teenijad austasid teda tema lahke oleku pärast peaaegu piiramata. Aga ka Alice juures oli ta suuri edusammusi teinud. Tema siin olemisest saadik oli noore neiu ühetooniline elu hoopis teise wärwi omandanud. Kuna Robert eestkätt alles weel wanaherra külalisena siin wiibis, ei olnud temale weel mingisugust tegewust juhutatud, ja nõnda wiitis ta oma aega siis jafutuskaikudega, millel Alice teda sagedaste saatis. Kõrd sammusid nad mõlemad ühe mäe poole läheduses, kust wäljawaade weel laialdasem oli kui pargi mäekingult.

Oli imekena suwepäew. Kuna õffel enne seda sadanud oli, särasid wäljad ja aasad helkiwas rohelus. Iõgi lookles kui hõbewõõ läbi maastiku, ja maantee, mille äärde papled istutatud, eraldas ennast oma walgusega terawalt nurmedest ära.

Alice näitas oma tädipojale kõik tähtsamad kohad ära: söekawanduse hooned, tinakawanduse, werstadepikkuse kiwimurru, mis niisama ka tema isa pärast oli, ja wäike linnatse oma kõrgete kirikutornidega leel rohelisti puid.

"Minu wend armastas seal kiwimurru ääres ratsutada," ütles Alice. See oli esimene kord, kus ta tädipoja juures olekul oma wennaast rääkis.

Ja noormees oli nähtawaste seda kurba joont tema peenel näol näinud, sest ta pani käe neiu käewarre peale ja küsis osawõitlikult: "On sul see mõte wastumeelt, Alice, et sinu isa mind täieste sinu wenna asemel seada tahab?"

Noor neiu ei wastanud kohe, siis aga ütles ta taja: "Niüid enam mitte, aga siis, kui sinu tulekust teada sain, wihtlastin sind, ilma et sind tundnud oleksin, sügawast südamepõhjust. Niüid aga" — ta punastas kergelt — "olen ma kindel, et sa minu wennaga ülihästi läbi oleksid saanud, ja ma olen leppinud mõttega, et sa kord sellele seisutohale asud, mis minu wenna pärast oli."

Peaaegu armsa pilgu saatis Robert õrna neiu peale. "Ma tänan sind sinu sõnade eest," ütles ta lihtjalt, "need teewad mulle head, sest ma tean, et nad puhtast südamest tulewad. Wu mind, Alice, mul ei ole nii wäga kerge ennast selles asjas kodu tunda, mis su isa mulle pakub, ja ma seletafin talle otjekohe, et ma tema teguwiisi juft õige ei leia olewat. Ma olen kindel, et sina, Alice, peale oma isa surma tubli arjuhi abil wäga hästi päranduse üle walitseda wõiksid."

"Waerwalt küll, et see isale meeldis, sest ta ei armasta koguni, et teda õpetataks. On isa sinuga juba tulewiku üle kõnelema?" lühas ta juurde.

„Tuletkini taga”puhtusel olles.

"Ja muidugi, homme tahab ta mind niühästi kaewanduste kui ka kiwimurru töölistele kui tulewast peremeest ette seada."

Arwandlik puna kõusis Alice näole. Tema isa ei wiitanud oma plaanide teostamises.

"Kas isa ei õelnud, et kaewanduste ja kiwimurru omandamisega ka minu käst ühenduses seisab?"

Pilkaw hää, millega ta seda ütles, haawas Roberti sügawaste.

"Onu andis mulle mõista, et see temale wastumeelt ei oleks, kui ma sinu armastuse wõtta wõiksin," seletas ta õhetawa näoga ja kortsus kulmul.

Alice naeris, aga see oli kibe, põlglik naer.

"Õtseki ma oma isa ei tunneks! Arwatawaste seletas ta sulle lausa, et see tema soow ja tahtmine on, et sa mind kofiksid. Tal on ju weel need wana moodi waated, et tütar igas asjas oma isa sõna pimedast peast kuulama peab ja ainult isal tema üle õfustada on, usna ütskõit, kas tütar oma õnne sealjuures leiab wõi ei."

"Kas ei ole sa pisut wali selles asjas, Alice?"

"Ei," wastas neiu järskult. "Isa ei ole oma eluajal muud tundnud, kui raha raha peale kuhjata. Isegi kui ma mõtleksin, et mure ja walu ainja poja kaotamise pärast tema meeli rõhub, sepihes ta juba uufi plaanisi, kuidas oma warandust kõigeparemal kombel lahutamata wõiks alal hoida. Seda oleksin ma tale lõpuks weel andeks andnud," jattas ta sätendawail filmil ja paisuwa häälega edasi, "aga et ta mind kõige oma warandusega teatud kombel aratupeldada tahtis, seda ei unusta ma temal ialgi. Sellepärast ei tarwitse sa weel minu peale nii ülewalt alla waadata. Kuigi ma ainult tütarlaps olen, on mul ifeoma arwamine ja ifeoma tahtmine. Isa soowib igatahes, et sinule läheksin," lühas ta, wäljafutsuma pilguga Roberti peale, juurde, aga mitte mina, seda ütlen ma sulle otjekohe ja awalikult näosse.

Robert Jones oli, käed selja peal, oma ilusa onutiitre sõnu kuulanud, ilma et sõnagi wahetele oleks rääkinud.

„Mina saan sinu isa teowitist põhjusest täielikult aru,“ wastas ta rahulikult. „Selle abieluga tahab ta ainult seda, et raha ja ülepea terve warandus perekonda alale jääks.“

Neiu raputas pead.

„Ei, ta soowib, et tema pärija tema nime kannaks ja naise wõtaks, et perekonna põhjendajaks saada. Et isa nüüd ka mind täielikult manguist wälja ei taha jätta, selleks korraldab ta lihtsalt, et mees, kelle ta pärijeks määrab, minu naiseks wõtma peab. O, see põlastusewäärt, alatu hangeldamine!“ lüüas ta põlastusest liotades juurde.

Robert kehitas õlasi. „See kõik minusse ei puutu, mul on ainult tahju, et asjaloo pärast kauratama pean, milles ma ise täielikult süüta olen. Pealegi olen ma selle liibikse aja sees, mis siin wiibin, juba kuulnud, et sa arwatawaste Richard Gilslandile lähed. See õnnelik!“ lüüas ta kerge ohtamisega juurde.

„Mina peaksin Richard Gilslandile minema? Ei ialgi! Ma sallin teda, aga abikaasana oleks ta mul lihtsalt wäljakannatamata. Ma peaksin iihltugu kiusatuse wastu wõitlema, teda tema pikkaest eesliikrowadest tõmmata,“ lüüas ta naerdes juurde.

Robert naeris niisama ka, aga see ei olnud endine pätkepaisteline naer nagu seni, waid kaunis rohkeste mõrudust oli seal sees.

„Ta wõtaks selle lõpuks kauba peale, kui selle eest sinu mees tohiks olla.“

Alice raputas wäga kindlalt read.

„Ta ei saa selleks ialgi, ole selle peale kindel. Abikaas on sihute asi, mida ma omale eiotja weel ei ihaldagi.“

Robert heitis uuriwa pilgu tema näojoonte peale, milles terget meelepaha leidis.

„Alice,“ ütles ta pehmelt, „oleks sul armsam, kui ma Haltonist jälle lahutaksin?“

Wõõrastades waatas neiu ta otja. Ta filmades leidis midagi nagu salakartust. „Mis pärast peaksin ma küll soowima, et sa ära lähkksid?“

„Kui ma Haltonist lahutaksin, peaks isa oma pulmaste plaani murra heitma.“

„See oleks sinu poolt rumalaste tehtud. Wõi arwad ja ehk, et ma sind niisama käiksin ja sinult sellega wõimaluse riisutaksin, eluaja rikas mees olla?! Ütle ometi temale lihtsalt, et sa mind ei taha!“

„See oleks igatahes kõige lihtsam lõpp,“ wastas noormeese, tema kena kogu sooja pilguga riiwates, „ja ma wõiksin seda ju ka teha, aga — see ei oleks tõde.“

Tume puna woogas üle noore neiu õrna näo; ta lasti pea maha ja wahtis oma ette.

„Robert, ma peaksin öieti õige pahane sinuga olema,“ wastas ta poolpahaselt. „Sa ei taha mulle ometi ütelda, et neiu kõiiksid, kes sulle täielikult tundmata on? See ei ole sugugi sinu loomu järele, ja miuu arwates teeksid sa seda ainult selleks, et mitte minu isaga tüllise sattuda.“

„Seal ekksid sa, Alice! Eksteks, ei tärda ma sinu isa meelepaha, ja teiseks, ei saaks ma ialgi, segi kõige maailma waranduste eest, niisuguse alatu kaubaga walmis.“

Neiu hingas kergendatult. „Mhaa, seda ma mõtlestin.“ Ta oli jälle endine rõõmus.

Naeratades sirutas ta nooremehele oma käe wastu. „Anna mulle minu rumalast sõnad andeks! Mina olen kord juba niisugune parandamata tulipea.“

„Mii siis oleme jälle sõbrad?“ küsis noormeese, neiu kätt filmapilguks tugewaste peos hoides.

„Jah, aga sa ei pea ialgi enam niisuguse aine peale tulema, ma ei wiikta midagi rohkem kui labast tundmuse awaldamist. Ma soowiksin, et sa naise oleksid wõtnud, enne kui meile tulid. Sinu abikaasa oleks minu kõigeparemaks sõbrannaks saanud, ja kõik oleks kõige paremas korras.“

Robert pani käed selja taha ja silmitses natuke aega järelmõttlikult oma ette. „Ma olen rõõmus, et ma seda teinud ei ole, enne kui siia tulin, sest seni ei olnud ma weel sed,“ neidui näinud, teda ma heameelega omale tahaksin, ja ma tean nüüd, et ma ainult armastuse pärast naise wõtan.“

„Mina niisama. Aga sealt tuleb Richard.“ Ta pööras ägedalt ringi ja ruttas onupojale wastu.

Bob saatis temale armsa pilgu järele.

Peale selle kui Alice Richardil kätt raputanud oli, ei pööranud ta enam Bobi juurde tagasi, waid ruttas kergejalgselt herrastemaja poole alla.

Lõbus naeratus liugles üle Bobi mehise näo. „Ta pani põgenema, sest et ma keelatud piirkonda tormasin,“ ümises ta. „Noh, aeg kõik asjad arendab.“

„Tere hommikust, Bob!“ ütles Richard, oma sugulasele kätt andes. „Rõõmustab mind pealegi, et sind ikki trehwan, mul on sinuga paar sõna nelja silma all rääkida.“

„So,“ wastas Bob üksluiselt, kuna ta omale sigari too-
sift wõttis. „Suittetad sa ka kaasa?“

„Ei, tänan.“ Richard otstis nähtawaste sõnu. Ta ei olnud ialgi suur kõnemees olnud, ja nüüd näitas tal hoopis raske olewat oma mõtetele kaju anda.

„Noh?“

Richardi näojooned kiwinesid, Bobi küsimus tundus temale wäljakutsuwana, ja nii pahwatas ta siis wälja, oma fuurte, kohmatate kätega õhus wehvides:

„Meie mõlemi wahel peab aus määng olema, Bob!“

„Enefestki mõista, ma ei tee ialgi kelmuft.“

„Sa tead wäga hästi, mis ma sellega ütelda tahan,“ andis Richard palawa peaga wastu. „Onu on omale kord pähe wõtnud sind Alicega paari panma, ja seal tahstin ma sind ainult hoiatada, mitte minu onutiitre peale käia ja temale kõiifugu rõõwiliugusi jutustada, et ta sõnakuuleliku tütrengingimata isa tahtmise alla peab heitma, wõi muud niisugust lollust.“

„Kui ma aga nüüd Alicega ülepea abielusse astuda ei taha?“

„Ala mulle niisugust juttu parem räägigi!“ wastas Richard kärsitult. „Ma tean wäga hästi, et sa teda esimeest filmapilguks peale armastama hakkasid. Mul on ju ka filmad peas. Meie armastame teda mõlemad, ainult selle wahega, et sinul onu weel pealekauba tugewaks toeks on.“

„See teeb minule weel raskemaks teda wõita,“ seletas Robert puhtasüdamlikult, „sest Alice raiub kõigest jõust isa plaani wastu, sellest hoolimata aga tahan ma püüda teda omale wõita.“

„Mina ka!“ hüüdis Richard, kes peaeegu walmis oli oma sugulasega tüli algama, kõrgendatud häälega. „Ma armastasin teda juba siis, kui ta alles nii wäike oli!“

Ta kumardas maha ja näitas käega piklusest, mis Alice küll sülelapsena olla wõis.

„Ja mina armastan teda sellest saadil, kui ma teda esimeest korda nägin, seda tahan ma awalikult tunnistada.“

Ragu kaits wõitlusehimulist seisid mõlemad mehed seal, nende pilgud põlesid üksteisele wastu. Lõpuks pööras Richard õlasti kehitates ära.

„Arwatawaste ei wõta ta kumbagitti meist,“ tähendas ta sapiselt. „Kui Alicele armastusest kõnelda, teeb ta ainult narriks.“

„Jah, kerge ta wõita ei ole, wõi arwad sa ehk, et ta sul, käed laiali, kaenlase lendab? Sa rääkisid ennemalt ausast manguist, hiiwa, ma olen sellega nõus. Püüame mõlemad Alicele wõita, allajääja peab aga siis ka tagasi astuma ja kui mees oma saatusega leppima.“

Richardi pilwis nägu ldi palju lahkemaks. „See olgu mehe sõna,“ ütles ta. Siis kinnitasid nad mõlemad käesurumiseega oma lepingut.

(Järgneb.)

„Meie Matsi“

tellimiste wastuwõtmise 1916.a. peale wältab edasi.

Tellimistega palume rutata, muidu wõiwad hilisemad tellijad esimestest numriteft ilma jääda.

Sõjawangis Saksamaal.

Lähtfald teateid sõjawangide elust Saksamaal annab järgnew — ühe sõjawäearsti poolt — kirjuta-tud kiri; arst wõeti nowembrikuul 1915. a. wangi ja hoiti Saksamaal kümme kuud kinni — ehk seda küll Genfi leping sugugi ei luba.

„Algusel sõltisime poollagunenud kolmandama klassi wagunites; pealkirjade järele olid wagunid kufagilt Belgia parandusettevõtjast pärit. Altnaklaase ees ei olnud, ukjed katti. Võhiti oli hirmus külm. Iseenesestki mõista, et wagunisi ei köetud. Walgustuse peale ei tohtinud mõeldagi.

Me sõidame L—i. Waguni astub kindralstaabi ohwitser ja hakkab me käest järele pärima, mis me oma wägede tegewuse ja seisukohtade kohta teadwat. Bastame, et midagi olulist ei tea; me ei ole ohwitserid, waid arstid. Ohwitser saab wahafets ja hakkab kirjandama:

— Ah! Teie — arstid. Meie arstid peawad Prantfusmaal wangikojas wedelema, sest et nad midagi warastafid. Te kannatate selle all. Seda ma ei unusta.

Ei läinud wiit minutitki mööda, kui ju „kättematksmine“ algas: jelle juures ei mõeldudki selle peale, et Saksa arstid oma seisust olid teotanud.

Läbi rongi sammuwad soldatid, sõõki kätte ula-tades. Kui nad meie wagunisse jõuawad, kuuleme juba meie tuttawat häält:

— Winge mööda, astuge edasi! Arstidele ei ole waja! Istuwad hea meelega ilma sõõgita.

30. n o w. Eila kell üksteistkümmend õhtul peatas rong R. linnas. Wiist on hiiglapikk reis oneti kord lõppenud. Wähemal! seletati meile, et meid enam edasi ei saadeta.

Meid ümbritses suurearwuline wahifalk. Wiidi waguniteft wälja ja mööda pimedaid linnauulitsaid. Me sammufime kaua edasi. Lõpuks astufime läbi raud-wõre ja seisatufime kõrge, halli hoone ees. Ukse ees-tulid meile mõned Saksa ohwitserid wastu. Kõlifesid wõt-med. Uksed awanesid. Meid wiidi, õigemine, lütkati juurde-ruumi. Uksed pandi lütku. Ja müüid asume kufagil tead-mata kohas — täielises pimeduses. Wäljast hiiuab waht:

— Urge astuge akende juurde, muidu lastakse. Uste juur-de ei tohi astuda: lastakse. Urge kirjage! Kes mürab: kartfassel! Hüwä, hüwä — tänä ei laje te kedagi maha.

Ei ole waja akende juurde astuda! Altnad paistawad heledamate kohtadena meile silma; me näeme, et nendel tugew raudwõre ees on. Akende taga aga kuuleme wahide samme. Ka ukse taga käiwad soldatid edasi-tagasi. Saksamaa wahif-soldatid walwawad hästi.

Kudas me järele walwatakse. Me laager asub endises kasarmus. Kasarmud on kahte jalku jaotatud: suuremas pooles asume meie, wähemas me wahid ja nende ohwitserid.

Waja ees on meie jalutusruum. Umberringi on aga traattõkkel. Raugemal kõrge müür, mis terwet plattsi ümb-ritseb. Müüri kindlustab weel omatord olastraat-aed. Traat-tõkete ja müüride wahel sammuwad ilka ja alati wahifsoldatid.

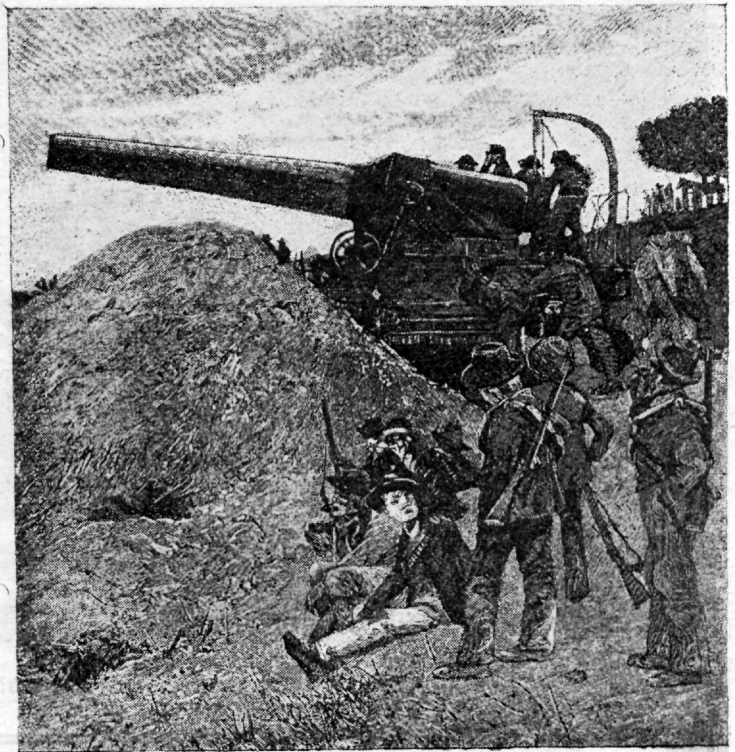
Nii näewad me wangikojad wälja, nendes ruumides peawad arstid lihtsoldatitega kurba saatust jagama. Ei tea, kui kaua ma weel siin olen. Zumal teab!

Meid jaotati tubade peale ära. Igas toas 8 inimest. Toas on 8 woodit, laud ja kahetfa tooli.

30. j a a n u a r i l. Täna on kaks kuud mööda, kui meid siia toodi. Meid on palju: inglased, wenelased, prantslased, belglased. Meie omawahelise selfimehelikkuse peale waatamata, on elu meil siisti wilts. Pääwad kaowad aegamööda, eluta ja tumedalt, sest et meid wahid piinawad ja waki kord rusub.

Süüa antakse wähje: hommitul „kohwi“ j. o. kuum oa-leem, lõunaajal — maitseta ja wäga wilts lõunafööel, õhtul, kell seitse — kartulipupp wõi kuum juurewili (lihata). Ja ... köik.

Iga wiie päewa tagant jaotatakse leiba. Porsjon wiie päewa jaoks — 1250 grammi (ligi wiis naela). Leib on kaunis must. Teda nimetatakse sõjaleiwaks ja walmistatakse kartuliteft ja rukkiyahust.

¶Raske fuurtüft Salonikis.

Neil päiwil lõppes rüugepanemise ajajärk. Saksalased on hästi ettewaatlikud. Nagu sõjawäes, nii töötawad nad ka meie kallal. Algusel pandi soojatõbe wastu, siis kolera wastu, lõpuks rüuge wasta. Nii wõime kaunis julguste tulewikule wasta waadata.

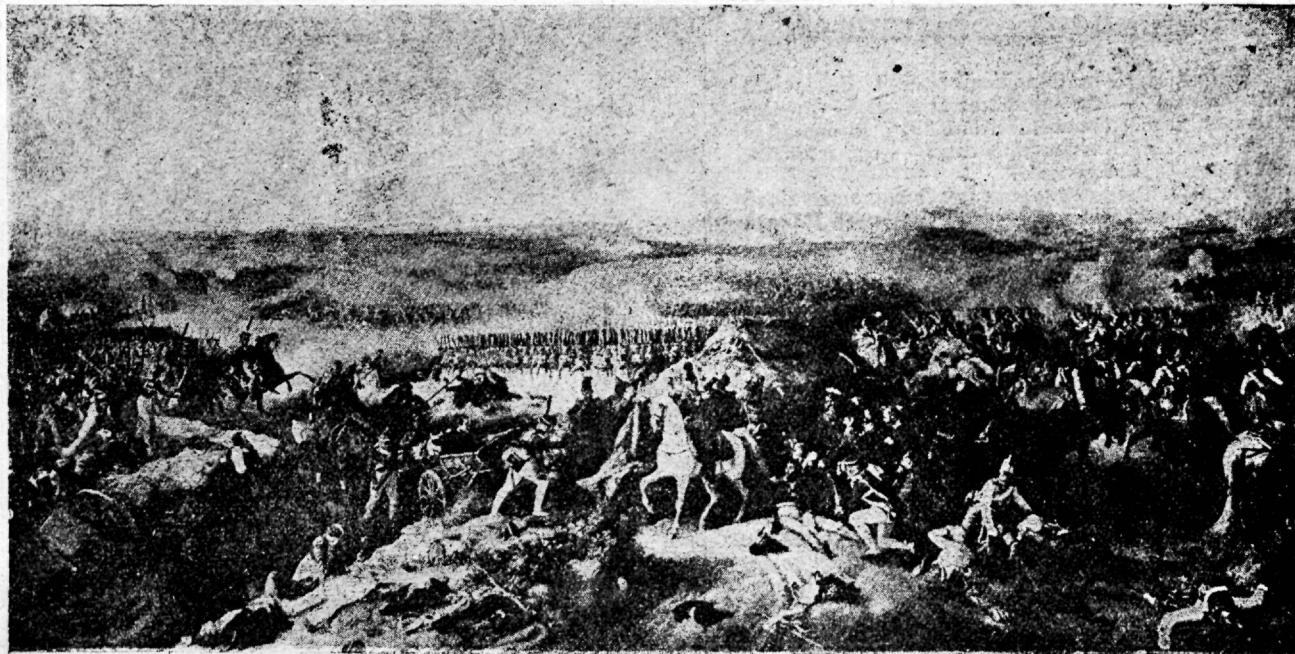
Ma i. Ika weel seefama walitusus — wõib olla, weelgi waljem, sest me juures tuli põgenemisetakse awalitufs. Ette-wõtjad olid Wene ohwitserid. Katse oli kangelaselik ja romantiline.

Nende plaan oli hulljulge: nad tahtfid kaewata maa-aluse käigu, wahtide alt läbi, kaitsefalkade ridade taha. Ehk küll läbiwiimine raske oli, olefid mehed peaaegu ära põgenenud.

Alsi algas järgmisel wiisil: keegi jalutas koridoris, leidis seal wäike ukse, awas selle ja nägi enese ees treppi; ta läks treppi mööda üles ja juhtus pööningule. Kuid „wabaduse-tund“ lõppes ja ta pidi kongi tagasi minema. Neljandal päewal pääses ta jällegi nägematal kombel pööningule. Siin ootasid teda suured ootamatused. Seal oli asju, mis wiist mobilisatsioonijoni ajast sinna olid jäänud. Igauguse pahna hulgas aga leidusid mõned lihtriided, mõningad jalgrattad ja kaardid; peale selle lauad, palgid, tangid, labidad ja muud tööriistad. Riipea kui ta neid asju silmas, tuli talle mõttesse, et ehk wõiks ära põgeneda. Kuid see oli kõik wä-hene, ta läks trepist alla ja nägi, et trepp weel sügawamale wiib — keldrisse.

Õhtul jutustas ta asjast selfimeestele. Põgenemise-plaan seati kolku. Teisel päewal asuti läidejaatamisele. Kuus ohwitseri kaewafid igapäew maaalust käiku. Nii töötati terve kuu. Kuna kuus meest keldris töötasid, pidasid teised wahti. Kõik läks hästi, nii et Saksa wahid midagi ei märganud. Lõppude lõpuks oli maaalune käik 28 arsinat pikk. Weel mõni labidatäis mulda, ja ... wabadus! Kell kaks õösel astufid nad käigust Zumala wabasse loodusesse, kuid nägid enese ees Saksa wahifsoldatifi.

Siitamaani töötasid põgenenud, ilma et neid keegi oleks tähele pannud. Just wiimafel minutil oli keegi waht midagi

Esimene Isamaa sõda. Borodino lahinguväljal.

lahtlast märganud ja appi kutsunud. Põgenejad võeti kinni ja afendati iseäralisesse kasarmu osasse. Lõpuks mõisteti nad kuueks kuuks kindlusesse.

30. juunil, Igaw. Väsimus! Suvine palamus on hiemus. Kuid veel hullemad on hingelised kannatused: me ei tea midagi sõjast. Sakslased pakuvad aga oma lehti, kuid nendes ei ole midagi õiget sees. Tead, et waletavad, kuid süda laulab, igatses kauge kodu järele. Räägitakse, et meid warsti koju saadetakse...

Inglise prints mõtete lugejana.

Kümnekond aasta eest wiibis üks Inglise prints Wene-maal lõbureisul. Ühe ametniku eeskütuse läbi ei wõinud rong lord edasi sõita ja prints oli sunnitud paar tundi ühes wäikeses wahajaamas wiiwitama. Et aega suruaks lüüa sihtkes prints oma saatkonnaga esmalt jaamahoonesse ringi ja jalutas siis ka naabruse uulitsatel, kuna aga ilm halb ja wihmane oli, pöörasid nad peagi jaamahoonesse tagasi. Ootesaalis istus prints ühe suure laua äärde ja hakkas sellega aega wiitma, et oma niisama ka igawust tundwa saatkonna liikmete mõtteid wõiwat lugeda. Muudugi oli printsil nende seas alati õigus ja nii mõnigi lord trehwas ta ka õieti. Korraga tungis üks wana pika wõidunud kuuega wene-lane hiilgawast saatkonnast läbi ja pakkus sellele kümme rubla, kes tema mõtteid wõiks lugeda. Juba tahtis üks ihandarmidast wene-last karmilt kõrwale toimetada, kui prints naerdes käega näitas ja ütles: „Teie olete teel Nišni-Nowgorodi, eks ju?“

„Jah, armulik herra.“

„Seal on teil nõu kasutanahku osta. Need kasulanahad tahate, enne kui raha veel maksnud olete, edasi müüa, et siis ruttu ennaast maksujõuetuks kuulutada ja lõppude lõpuks oma wõlausaldajatele kakskümmend protsenti pakkuda. On see nii?“

Wene-lane wahtis pärani suuga printsi otja. Siis aga lõi ta, ilma et sõnagi oleks wastanud, oma kuuehõlma lahti,

tõmbas rahakoti ja luges kümme määrinud rublalist wälja, neid printstile ulatades.

„Kui siis olen ma teie mõtteid õieti mõistnud?“ küsis see üsna jahmatades oma kunsti üle.

„Oh ei,“ wastas wanamees pikkamsi, „minu mõtteid ei ole teie mitte mõistnud, aga armulik herra on mind praegu ühe suurepäralise mõtte peale awitanud!“

Miljonäride kingitused.

Amerika miljardär Gordon armastas fagedaste Cobillaci wõdrastemajas New-Yo gis wiibida ja käis siis ka selles wõdrastemajas olewa habemeajaja juures. Alati lasti ta selli Georg Duncani omal habet ajada ja ei annud ilalgi wähem kui paar dollari jootraha. Kord tähendas see noor-mees, miljonäril habet ajades, ta lootwat warem wõi hiljem omaette juukselõikamise äri pidama hakata. Kui ta walmis oli, andis Gordon temale habemeajamise raha — 25 tsenti — ja peale selle veel tšheki 1500 dollari peale nende sõnadega: „So, nüüd üürige omale äriruumid! Ma soowin, et teie mul homme seal habet ajaksite.“

Setty Green, kõige rikkam naisterahwas Amerikas, keda harilikult ihuatsas peeti, kinkis lord oma tootüdrukule 10.000 marka. See sündis mõne aasta eest, kui ta reisu peal oli. Tootüdruk, keda ta perenaine wäga armastas, tahtis mehele minna, ja perenaine tahtis, et ta pulmad veel mõne päewa edasi liikkaks. Tootüdruk seletas, et see ainult tema peig-mehe otjastada olewat, ja tema soow olla, wõimalikult pea pulmad teha. Noore neiu otjekohene wiis meeldis perenaisele ja veel samal õhtul andis ta temale nimetatud summa kaasawaraks.

Ka Rockefeller ostas parajal juhtumisel lahte käega olla. Kord astus ta New-Yorgis raamatukauplusesse, kus leegi noor sell, kes pealtnäha tiifitusehaige oli, temale raamatuid näitas. Rockefeller, kes heameelega seda haiguft ei näinud, palus sulge ja tinti, kirjutas tšheki 1250 dollari peale ja ulatas selle nooremehel nende sõnadega: „Minge hea wärste õhu kätte, mu sõber, ja saage termeks!“

Sellela lahtus ta kiireste kaupluseft, ilma et midagi olnud oleks.

Riivitee Segewolbi juures.

Seal, kus ainult sõjariistadel hääleõigus on.

Bootele Meeskäpp.

XVI.

Taganemine. Sagebajad tikubitlused.

7. juuli. Hommitul töötasime weidi kõnetraadi juures ja täitsime kaitjalgade kohusi seal, kus telefon rikked oli. Ebuna ajal, kui waenlase sõrpnellid juba liig sagebalt meie ümber hakkasid lõhkema, ja küla, milles meie asusime, mitmest kohast põles, kui eesliinilt teade tuli, et sakslased ilka ägedamalt peale tungivad, anti käsi tagasi astuda. Astusime lipu järele ja sammusime „P.“ küla juures üle P. jõe ja pärast ka üle R. jõe. R., kust elanikud juba ära olid põgenenud, ei peatanud meie rohkem, kui täitsime oma joo- ginõud värste weega ja suietasime jupilese mahorkat.

Pikemalt peatasime umbes kolm wersta N. „S.“ külas. Siin sõime lõunat, mis minul dige rikkalik oli — esmalt tee, kuna ma õhvitseritelt saadud biskviti kõrvale hammustasin. Poolalad, kes siit nuttes põgenesid, andsid meile ämbritäied piima, küll haput, küll värsket. Õstisime weel naela saia, 15 kop. naelast matstes, ja lõht oli täis, kui külitud. Siin anti meile igaleihese ka kolm naela leiba, sest paar päewa ei saanud meie leiba, suppi ega ka liha, umbes weerand nael wõid, paar naela teedetud värsket loomaliha ning umbes nael soolatud, toorest seapekki. Näüd sammusime umbes paar wersta külast eemale metsa warju, kuhu pitemalt peatama jäime. Meist mööda weniwad siledat riiviteed mööda, mis hiljuti ehitatud ja kuni R.-ni wiib — haawatuterongid, suurküllid ja piiside laengutoormad, kergemalt haawatud hobused, poolalad oma kolitoormatega, kus loorma otjas peale perelonna ija ja ema, kes jala loorma kõrwal sammuwad, wanad taadid, lapsed, aned, pardid, kanad ja vähemad sead ning lapsed segi kütitawad, koerad

sihawad loormate kõrwal. Nuttu ja piisaraid wõid nende õnnetumate sõjapõgenejate juures näha, kuna mureta lap- sepeksi rõõmus on ja uudishimulikult ning naerul näol ümbrust silmitses. Wäga hästi saan ma nende piisaratest aru, kui ma mahajäetud külade, põlewate hoonete ja põl- dube peale waatan, kus juba rutis hakkjalgadesse on koris- tatud. — Õhtu läts meie suurküllimeestel korba waenlase õhulaewa alla lasta, kuna lendurid wangi wõeti.

8. juuli. See oli pilwes ja painaw-wagune, kui äi- kefeelne ilm, ei lahingukära, ei inimeste hääli, wast hom- mitupoolt sõd oli paari pommi lõhkemist ja mõnda ükssikut piisipanku kuulda — waenlase luurajatesalk oli üle R. tul- nud ja meie omad wõtsid nad wangi, kusi juures kokkupõr- kamine sündis. Pea waitis aga ka see ja näüd on õhus isesugune põnew waitus, nagu loonnelis elekter, et seda sui- remat plahwatust sünnitada. R. põles mitmest kohast, niis- sama ka tema lähedal olewad külad. Tulekahjud annawad isesuguse õudse ämaruse. Laewalaotuses aelwad laifalt pilwesagarad, mis tulekahjust helepunajets wärwitud ja nagu hiigla, werestndretawad kehad näiwad olewat. — Wiimati tõuseb päike ja waatab nagu kurwalt neid aherwarja ja häwitusetööd.

Ka täna wooriwad loormad mööda, samasugused pitad, igawikutalõlised read, nagu eilagi. Korjatakse wilja. Wal- minud rutis ja niisu weetakse, et eemal masindada ja pu- hastada, kuna toores oder, kaer ja ernes niisama mahani- detakse ja loomade toiduks weetakse, et mitte waenlasele jätta. Lõpmata pill on see loormaterida ja lõppu ootab pill sellele labasusele asjata. Õhtu eeli weerewad ka meie wäljahiiglased, kuuetollilised suurküllid mööda, hull laste- moona lastisi ja, lõpuks, õhtu eeli ka mõni koorem piisja lastemoonaga.

Suurküllid ja

moonakoorwad liiguwad tuleliini poole.

Õhtu eeli korjati siin woorimehi kokku, kes lahingu- mõllu eest argpiisidena oliwad põgenenud, ettekäänbe all,

Jaan Martinson,
Jõõpreest. Saamatud ja
uueste sõjaväelast.

Julius Rimm,
van. alamohv. 9 kuu eest
R-s teadmata kadunud.

Eugen Pumbo,
Pärnust.
Segewas sõjaväes.

Gustaw Pilliroog,
Narvast. Veebruarik 1915
Salfameal wangis.

Georg Poolat,
Jõõpreest.
Automobili roodus.

Juhannes Reikop,
Tallinnast.
Seadmata kadunud.

Johannes Eipmann,
Saarlatust.
Segewas sõjaväes.

Rudolf Lamm,
Wõru kr.
Wabat. segew. sõjaväes.

August Klummann,
Ratwereest.
Moskwa haigemajas.

J. Waldet.
Segewas sõjaväes.

et nad haiged on. Sarnaseid koguti ligemale paar roodu. Nüüd saadeti nad rohkemaarvulise ülemuse walwe all esimesele tuleloonele, nagu karistuseks nende argtuse eest. Korraga hakkas üks Poola naisterahwas väga haledalt nutma, kuni ta noortemeeste edasiminekul hüsterialistes nutukrampides maha langes. Nagu hiljem kuulsin, oli see naisterahwas lähedal oleva „H.S.“ küla elanik ja nuttis, et tema poeg ta esimesele tuleloonele saadeti. — Kõmal naisterahwas, — kuigi seal kellegi elu kindlustatud ei ole, ei lange seal kangeltsi iga sõdat. Kõik kuulid ei lähe märki. Kui paljud ei ole, kes jadafi ägedamaid lahinguid ja titu-wõitlusi läbi on teinud, kuid weata on. Asjata nutt ja häbdamine mõjub ka sõdija meeleolu peale halvaste.

9. juuli. Täna lõuna ajal anti meile käft polgu lipu tagasi lahinguliini lähemale wiia, staabi juurde. Mõnime teele. Umbes paar wersta N. poole minnes, mis igast küljest leekides seisis, pöörasime pahemale poole wiiwale maanteele. Umbrus on siin ilus, mõlemil pool tee äärel taawarwad mitmesaja aastajad sibula dunapuud, täis duni, kirsiapuud, remmelgad, tammed, lepad, wahtrad, kased, künapuud ja pähkliapuud. Nii omandab maantee omale warjurikka puistee kuju. Puude taga haljendawad nii kaugele, kui silm waatama ulatab, wõllud, kus poolatad ja meie tööroodu, nõrgajõuliste komanod wilsjatoristamisega ametis on. Meie sammume juure, umbes kolme wersta pikkuse „M.“ küla wabelt läbi, kus küla eest wähebane oja ilustab. Siin külas näeb pikk juba majasi, millede üle ijeji linnadel häbeneda ei tarwitse. Ka tuletat küla mulle, mõnda ükswaldust maha arwates, väga haapsalu linna oma majade ja aidadega meelde. Lahkusime siit. Maha jäi ka wäiksem külakene „S.“, kus meie sidumispunkt asub. Üle lageda minnes, kuna pahemal pool külad põlewad ning waentale waatlemispunkt dhupallina dige meie lähedal pilwe all tompleb, saatis waenlane meile shrapnellirahet kaela. Saadetused tegid mõnikümmeid sammu üleslennu ja

lõhkesid, enesest süsimusti pilwetombulefi sünnitades. Meie tiwendasime sammusi, astusime jälle üle N. jõe ja jõudsimme wümaks, kui umbes 12 wersta sammunud olime, polgu staabi juurde, mis üsna esimese liini kaewitute lähedal noore männimetsa all asus.

Wistatime rullitud sinelid olast ja ranitsjad, et raskest pääseda. Oli tuum ilm, nii et üleni higised olime. Siin sain kellegi eestlase Johannes Kiloaga (Piritalt) totku. Tema, kui 1914. aasta maataitewäeline ja hea cornet a piston mängija oli polgu muusikakoori liikmeks saanud. — Nüüd lahingu ajal täidawad aga muusikakoori liikmed sanitaride kohuseid. Tema käest kuulsin ka, et neist wähestest esilastest, kes polku järele jäid, mitmed haawatud ja surma saanud olla. Paari päewa eest näinud ta veel mõnda meest, need olnud — Roosimägi, Pärjel, Lillatt, Giland ja Kirt. Ka teadis ta mulle loo jutustada, mis näitab, et jakselased rahulikkude elanikkude wastu just igakord metslased ei ole, waid endid ka korrektilistena harutordadel näitawad:

Päewal, mil meie „D. L.“ külast lahkusime, hakkand jakslane N. pihta tuld andma, sinna oma 15 pundaliji saates. Üks niijugune kullunud kejet alewitku, kus mitmed mehed, naised ja lapsed haawata ning surma saanud. Maja, mille pihta mürakas kullunud, lennanud kui peerust korwikene laiali. Nüüd paugutanud ta kogu päew läbi, kuid mõlemile poole alewitu kõrwale, sellega elanikkudele märku andes, et need põgeneksid ja alewitu tühjaks teeks. Järgmisel hommikul lastnud ta veel ühe paugu alewitu kõrwale, pidanud siis umbes tund aega wahet ja hakkand nüüd otse alewitu pihta tuld andma. Mitmed higla tshumadanid kullunud alewiku eel olewasse N. jõkke. Seal sünnitanud nad mitme sülla kõrguseid weesambaid, ilma et nad lõhkenud oleks.

10. juuli. Hommitu wara, enne päiteje tõuju, oli eelliinil ägedat tulewahetust kuulda. See teatis wäikste waheaegadega kuni hommitu kella 8. Ma kuulsin seda, kuid

Siiri Suhtam,
Ratweree tr.
Tegewas sõjawäes.

Ludwig Potsmann,
Tegewas sõjawäes.

Anton Puss,
Norwast. Saawitud.
Kodus parantusel.

Leonhard Luiks,
wabast Ratwereest.
Kats torba kaawitud.

Gustaw Lanmann,
alamohw. Norwast. Kats
Geerji ristil. Lätinus lang.

Willem Pärtel, W. Wändraast,
Karl Surt, Wöru tr. Mõlemad
tegewas sõjawäes.

Siiri Piibemann,
Kolga-Rõnnust.
Kindluse suurtükilähes.

Theodor Wasfermann,
Pärnust.
Lendurite bataljonis.

Martin Thomson, Antslast, Wladimir
Anton, Karulaast ja Lembit Metusala,
Karulaast. Sõjawääl sapõrdets.

olin eilaseft marsimiseft nii wäsinud ja ka weidi haiglane, mispäraft ma selle peale isäralisft rõhtu ei pannud, waid edasi pöönutasin. Nüüd hakkas ta siia oma mõrseriisi ja sbrapnellisft saatma. Kui mõni neist wiimati nii meie lähedal lõhtes, et killud müdinal meie ümber maha kukkusid, pugefime tühjadesse muldonnidesse. Päewa jooksul katjus ta kolm torba üle B. tungida, kuid löödi iga kord suurte kaotustega tagasi. Päew läbi kestis tuli meie, kui ka tema poost kuni hilja õhtuni edasi. Ka täna õõsel olime weel wabad, sest meile ei antud kätu luuramisele minna. Ülemus saatis mind kaugemale, umbes kümme wersta eemale külasse, et suhturt ja muud, mis waja, osta ning hommitu enne päitefetõuju tagasi jõuda.

Meie sammusime nimetatud eestlase, Riiloga, ühes, kes mulle teel loo jutustas, kudas õnnelitu juhtumise läbi eestlane Johannes Nurt (Hiiru-Rärdlast) oma elu päästis.

"Oli waguine päew," jutustas ta, "püsklastmift ei olnud ega tulnud ka järgmise päewa hommikul ette. Nurt oli kaewitud wahitorral, kuna mina seal lähedal koopas puhkasin, sest ma olin oma torra ära olnud. Nurta kutjus teegi grufinlane Chastõrnõi teed jooma. Tema aga tähendas, et hea ei ole oma posti pealt lahkuda, tegi seda aga siiski, et tal janu oli ja wiimane tungiwalt kutjus. Waewalt jai ta oma wahikohalt umbes kümme sammum eemal olewasse koopasse minna ja teed jooma istuda, kui waenlase tshumadan juft sinna kohta kukkunud ja seal lõhtenud, kus tema seisnud. Tema püski löönud kuuli kilburuks, asjade kott wõjatud lõhlejõu poolt ühes asjadega umbes paari julla kõrgusele lähedal olewa puu otsa. — See oli saatuse tahtmine, et ta purukstistuna seal surma ei saanud," lõpetas ta oma jutustuse.

11. juuli. Täna katjus ta jälle N. pommitada, kuid meie kuuetollisid sundisid tema kolm batareid waitima, mispeale pommitamine seisma jäi. "S." küla lähedal, B. ääres andsime waenlasele tugewa hoo, kui ta jällegi N. jõe peale püüdis läheneda.

13. juuli. Jälle pommitas waenlane mitmesuguste kalibrilistest suurtükidest meie staabi asukohta. Saadetused lõhlesid umbes 10 kuni 15 sammum eemal, kuna kibude tähtid muldonnide katustele kukkusid. Sagebaste lendasid nad, kui jütad surisedes, üle pea. Wiimati, kui lugu õige tõsijets läks, ajusime lipu ümber ning lätsime ühes staabiga üsna N. kaldale. See oli kella ühe ajal päewal. — Tuleliinil katjus ta aga täna kuni selle ajani mitu kord peale tungida, löödi aga iga kord temale tntawate kaotustega tagasi. Jälle saatis ülemus mind umbes kümme wersta S. pool olewasse külasse mingisuguste dokumentidega. Sakslane pommitas tugewaste N. lähedal olewat "M." küla, niisama ka sellest pahemal pool olewat "S.", ilma et ta märli olets trehwanud.

Jälle saadeti mind teele. Lätsin "S." külast, kus meie okolotta asub, läbi, kus endi komando haigetega koku puutusin. Seal kuulsin, et meie kraamiwanter mitte enam endises kohas metja all ei wiibi, waid "D." Wõtsin nõutud asjad kaasa ja ruttasin tagasi. Kuigi tubliste wäsinud olin, tuli siiski maatuulamisele minna. Meile tehti ülesandeks läbi B. jõe minna ja järelwaadata, kas waenlane seal ennast kindlustab, wõi kawatseb ta peale tungida, ilma et seal tõsift kindlustamist ette wõtaks. Kuigi meil 30. juunist peale igapäew wihma sajab ja eila õõsel päris waling oli, mis kaewitud täitis ja madalad kohad tiikidets muutis, oli jõe wesi siiski jõe. Mõned meist astusid riietes jõe, amult jaapaid jalast ära tõmmates. Mina ja mõned teised wõtsime ennast päris halasti, wistafime padruniwõõ üle öla ja laetud püski ühes, käsigranati teijes käes hoides, sammusime läbi jõe. Wesi ei olnud selle koha peal sügaw, ulatas kohati kurgu alla. Sealpool kaldal, kui tõiõid, kui kuitõõised, paksu ja rõske heina sees jalutades ja waenlase poole minnes, kes oma eelwägesi weel sinna poole jõe kaldale üsna ligidale ei olnud paigutanud, kargasid korraga waenlase sekretisjalgab pöõstistikudest wässa ja pöõgenesid. Meie neid sellepäraft tagaajama ei wõidnud hakata, et neid

Inglased Saloniki ümbruses.

Gestimaa, su pinda jälle . . .*)

Gestimaa, su pinda jälle
ihtab laasta waenlane;
pole unund wanad waenud,
tõuswad jälle lõttele.

Gestimaa, kui sinu pinnal
meretalgud algawad,
siis su pojad, waprameelsed,
malewasfe loguwad.

Gestimaa, su pinda jälle
siis su pojad kaitsewad,
aastajad — orja ajad
neile mõista annawad.

Gestimaa, siis sinu pinnal
kõlab jälle muifne laul;
tao oma sõjataprest
haljas ader uuel aul.

J. Hermann.

*) Tegew. sõjaw. meike saadetud. S. t.

palju rohkem oli, kui meid. Siiski läks meil korda waenlasele niivõrd lähedale minna, et meie ära nägime, et ta kaewituid ei kaewa ja ennaft uue pealetungimise wastu valmistab. Kusime jälle omade poolsele jõe kaldale, panime endid riidesse ja astusime staabi poole tagasi. Waenlane meie peale ei lastnud. Ta sai wäga hästi aru, et siis meie seljataga kaewitutes olew wägi nende peale tuld olets haktanud andma.

Kui staabi juurde olime jõudmas, tuli meile teel mitu bataljoni wäge wastu. Kuulsime, et meid wahetama on tulnud ja meile lähiteajalist puhtust lubatakse. Tuli jälle, ilma et aega oleks olnud puhtuse peale mõelda, oma kinnub õhale wõtta ja marsšima hatata. Kätsime N. alewiku lo „M“ küla amale seljakoho ning kusime hammiku pool olewasse wäike „G.“ küla poole teele. Siia jõubime päewatõulu ajal ja siin siis kuulsime ka, et meile, uüdal aega korpuslikel referwil olles, puhtust lubatakse.

Keesime teed, kartulid ja sõime ning heitsime puhtama. Saime waewalt filmad kinni pigistada, kui meile teatati, et waenlane 15 wersta meist eemal D. pool dale diwisjonile peale oli palju suurema ülejuga haktanud tungima. Kutsuti nüüd meid ja ühes meiega ka teised polgud — diwisjon, keda just praegu puhtusele lubati, abiks. Tuli teele ajuda. Maantee on kõrge, mõni hea aršfin kõrgem, kui ümbruses olewad põllud, file, kui laud. Mõlemile poole tee äärde on laia põhjaaga kraawid kaewatud. Nende kraawide põhi on liiwaga prügitatud, mida mõõda kästjalad küll ratsa, jalgratastel ja motosiklettidel kihutawad. Mõlemil pool tee äärel kaswawad kahes reas, siin ja sealpool kraawi hügla-kastanid, paplib, tammed, kased, haarwad, pajub, õuna- ja niinepuud ning ka männad, ning pakuwad teekäijatele warju. Maanteeb mõõda liiguwad aga pikad nagu lõpmatad moonawoorid. Siin wõib wast wantrissi näha, nagu nende wäljanäitusel. Siin näeb mitmesuguseid Wene wantreid, Poola korm-wantrid, meie talu-wantrid, kuni see seeria meie weewoorimehe wedru-plaanwantriga lõpeb.

Edasiminekul tee ääres puutus mulle alewiku taoline küla „M.“ silma. Siin nägin ka esimese mõisa, mis nagu ikka ilusal maastohal jõe kaldal seisab. Külas on palju kauplust, postiasutus, politseiwaltisus, kirik jne. Nägin nii mõndagi wäga katolilist, kulupealist Poola wanameest maantee kaldal loscioli ufe ees tolmus põlwitawat, ristitähete ette tehes palwetawat wõi roosikrantsi lükkawat. — Wiimati jõubime jälle N. kaldale, kuid umbes paarkümmend wersta õhtu pool. Siin päratuma D. mõisa duel ja wiinawabrikus eesil peatasime meie. Siin olime ööb. Mõisa herrastemaja on tore kahetõrune kivist ehitatud. Ka kõik teised mõisa

hooned on kivist. Meil Gestimaal wõib harwa karnast paleetoolist mõisa leida. Karijalautades ja igalpool õit elektriwalgustus o'nuud, kuid nüüd, kus waenlane ligineb, on see ära wõibud, niisama ka wiinawabrikust wastlojad. Kuna piiritus häwitatud on. — Tore on ka mõisa park oma murutõnise mänguplatside, toredade puisteede, mälestusefammaste, raidkujude, purtskaewude ning kalatiikibega. Awarad ja ilusad on ka rohuaiad. Siin sain ma kottu saadetud kirjasi ja kaks pakki, millede eest ma siin herra adwokat A. Eldringile (Haapsalust) ja teistele sõdamest aität ütlen. Siin kastanide ja akatsiate warjul kirjutasin ma ka wastuleid. Päew läbi kestis äge tuleandmine ja õhtu poole hakkasid juba haarwadud ning wangilangenud kalsalad siia jõudma. Ühe wangi käest sain ma kaksakeelse lehe „Hamburger Anzeiger“, mida tõber temale tähendatud kinnast kirja ümbrikus oli saanud. Wangi langenu on Elsas-Lotharinglane ja sellepärast ei olnud minu imestus lehe siju üle mitte wäga suur.

Suudlused.

(Hispania jutt).

I. Tegew mõju.

See juhtus ühel maikuu keskpäewal . . . 18** aastal. Täpipealsusel ei ole sel juhtumisel esulist tähtsust. Autoril ei ole pealegi kindlaste meeles, mis aastal just oli. Ta mälestab ainult järgmist. Ta on teiselpool Pyrenees mägesid. Waatab postitõlla aknaeesriiete wahelt filmade eest mõõda weerwaid maastikka.

Ta on mõtetesse wajunud. See kiire sõit rikkalt, toredalt Prantsusemaalt waesese, wiletjasse Hispaniasse, ilmminet ühelt keelet teisele, hüpe wabariigist kuningriiki. — Kõik see koftu fundis teda mõtlema, tekitas rohkesti muret ja isegi hoolt.

Kuid ta andus nii sügawalt oma mõtetele, et imestuswääriline õhumiikus ta magama süigutas ja ta ei märganudki, kuidas, ja kunas see just siindis.

Ma ei taha midagi warjata. Soolimata pimestawalt ilusast maastikust, magas autor kaunis laua, — magas nagu rahuline järw, millel ammugi tuul pole kõndinud, nagu kõige muretam inimesehiig, nagu süda, mis aastate jooksul ei rahutust ega kahtlusest pole tunnud . . . Nagu linnule oksal. Nagu meri suwel. Nagu õnnetu furnu haugas. Nagu meeleheitja pärast pisarate wihma. Nagu laps ema põlwedel . . .

Ta magas sel ajal, kui postitõid mäeteedel, orgudes, haljendawatel lagendikudel, metfarabadel meeres. Ta magas, aga kutsar wilkistas, pafundas, karjus, piitsus, katsus oma kõrri tugewust. Hobused traawisid. Kellutehed hellisid. Tolm idusis sammastena illes. Üks wäljawaade järgnes teisele. Postitõid jõudis sihile järjest lähemale.

Autor aga magas. Ta magas ja nägi und, et ta mingil õhulaewal, lennumafinal sõidab. Ta nägi und, et ta ennenagemata imelise walguse meres liigub, et tal seljas tiwad on, et ta on kitsendamata, wabaduse riigis, — ja temaga ühes lendab kõige ilusam naisterahwas, nätt, ingel. Talle näis, et see imekena olewus hoolsalt tema üle kumardab, ta otsale wõjunud juukseid tagasi lütkab, talle silma waatab ja õrnalt, armsalt naeratub . . . Talle näis, et see kõit sugugi uni ei ole, et ta ei ole illeilbse uinunud, et imsi kenam on kui unistuses, et . . .

2. Puett.

Autor nägi enda ees noort naisterahwas, kes mitte wanem kui kahekümne aastane. Ta ahtas kohe naife näojooned, kuigi ümber pimedus walitses. Naisterahwas oli väga ilus. Sõna täies mõttes 14. aastajaja Ewa — üks neist naistest, kes wõib tõe ja korralikuse teelt ära ekkitada kõigist idugudest, igas wanuses ja igasuguste waadete ning piilsetega meesterahwaid. Üks neist naisterahwastest, kelle paenduwat ja sirget keha wõib aimata, hoolimata uhkeist riidest, mis teda katawad. Üks neist naistest, kelle näoiludust kõige paksem maste ei wõi warjata. Nad on paljurääkiwad, kuigi sõna ei lausu. Nad on paenduwad, hoolimata sellest, et paigasik ei liigu. Nõiduwad, ilma vähematti jõupingutust teemata. Ühe sõnaga, mitte naifed, waid ime, lauluwiis, muusika, unistus! Minult selle naife jalatse järele wõis otustada, kui tore ta oli pealaest jalatallani.

Ta oli kahwatu, kuid see kahwatus ei tunnistanud mitte haiguslikku olekut. Ta oli kahwatu, nagu õrn nukrus, walge, nagu wärske kaer, ja ihthasi roofa kui hommiku loit. Ta oli end pika mantlisse mäsfinud, kuid autor, meie aastajaja Pygmalion, nõid ja imetegija, elustas palawa pilguga tema noore keha warjatud jooni. See naine meeldis temale peabpõrriawalt, nagu Hofmanni meeleetu, imeilus muinasjutt, nagu Weberi uimastaw walts.

Kes ta on? Kuidas ta nimi? Kust ja kuhu sõidab?

Kas ei ole uni sarnane õnnelik juhtumine? Kaheksa olla nii kena, naisterahwaga! Üsna ilski, laugel kogu ilma! Teda kuulda, ta ihu soojust aimata, tundide kaupata wõrdlemata iludust silmitsema, ta und walwata, teda piikudega hellitada! Ja siis . . . Siis tuleb õõ — õõ, mis toob oma warjused, oma hääli ja jostistamisi . . . Wiita kogu õõ ühes, siis hommit ja weel üks õõ! Ei wõi tahtlust olla selles, et see naine on Hispania õueringtonnast.

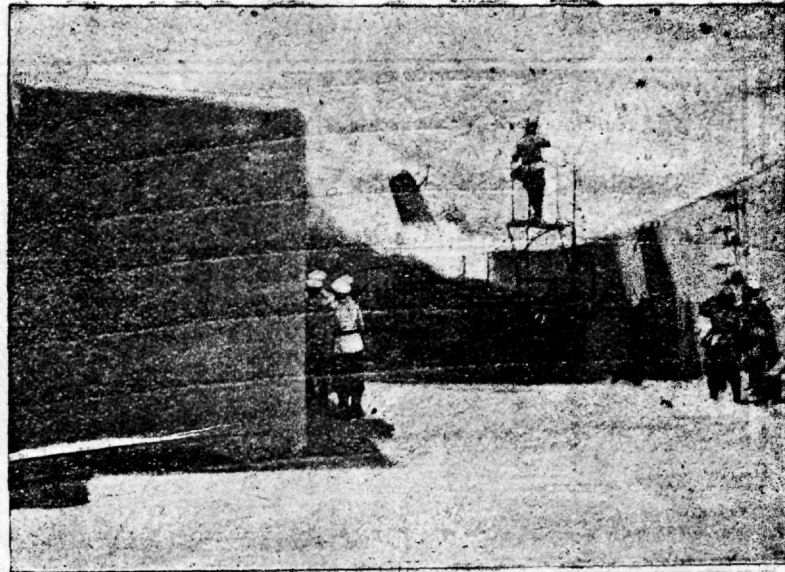
Jumal, kas wõib tujukalt saatusest weel rohkem nõuda! See on ju õnnistus! See sugusest kaasreisijast wõib ju ainult unistada ja needki unistused ei ole kõigile kättesaadawad.

„Armuline preili . . .“ jostistas autor madalale kumardades.

Ka tundmata naisterahwas kumardas. Kuid kumbki kumardas ise filmapilgul. Ja õnneks. Wastasel korral oleks nende otseksid kogu pörganud. Nad istusid üksteise wastas ja waewalt nii laugel, et see kergeste wõimalik oleks osnub.

„Armuline preili . . .“ jattas autor. „Ma kõnelen lähidalt. Pean teie poole pödrama nõukõnimega. Asi seisab selles, et ma iga minut teid wõin armastama hakata. Teie peate mulle täisja awalikult wastama. Kui teie teate, et ei wõi mu tundmust wastata, jääb mulle ainult järele kupeest lahuda ja jala pärale minna.“

Jludus kumardas nagu tänutähets.

Kindluse suurtekk lastmise filmapilgul.

„Armuline preili . . .“ algas autor jälle. „Subage teile tõendada, et mu sõnades vähematti liialdust ei ole. Rõit see on puhtam ja pühkam tõde! Ma ei suuda õõd teie seltsis möõda saata. Ma ei pea teid nägema ega lähedal aimama. Mul ei ole õigust ühe õõ pärast, mis teie seltsis möõda saadan, oma hingerahju kogu elurajaks häwitada! Teie peate teadma, et minusugused tulised inimesed nõnda ütelda wõworliste, äkiliste ja walgufarnaste kirgedega wõiwad puhkeda! Armuline preili . . . ma jumaldan teid. Niiid teate te'e kõil! Kui teie ka seda teate, et minu tundmuse ei suuda wastata — kui saatus minu üle on naernud, mind teiega kofku saates, jääb mul järele wiibimata kupeest lahkuda! On weel aega! Mis käftite mind teha?“

Jludus kuulas mu sõnad rahulifelt ära.

Autor tundis end mehe seisuforras, kes naisele ütleb: „Ma hüppan kohe atnast alla“ ja keda naine ei mõtlegi tagasi hoida.

Ja siis otustas ta oma awalduswiisi muuta:

„Ja kellele oli seda tarwis, et ma teiega kofku sain? Mis pärast näidata wett sellele, kes teda ometi ei saa tarwitada? Pimedad ei pea mitte teadma, et maailmas imekena walgus on. Teie, armuline preili, teie ise oleksite pidanud minu eest oma toredat nägu warjama. Teie ju teadsite, et minu tundmuse peale ei wõi wastata, ja sellepärast oleksitegi pidanud end minu pilgu eest peitma. Kuid teie ei teinud nii, nagu teil tarwis oleks olnud teha! Teie kawatseste minu rahu, minu terwist rikkuda. Teie haawaste mind teadlikult ja isegi kuritahtlikult.“

Noor naine naeratas, lasi pea norgu ja punastas waga.

„Wabandage, kui minu sõnad teid haawasid. Kui teie aga ei wõi mulle andeks anda, ütlege jeda mulle wiibimata, käsige mind lahkuda, teatage waljust, et mind põlgate, wihtate, et mind kardate. Kuid ütlege midagi!“

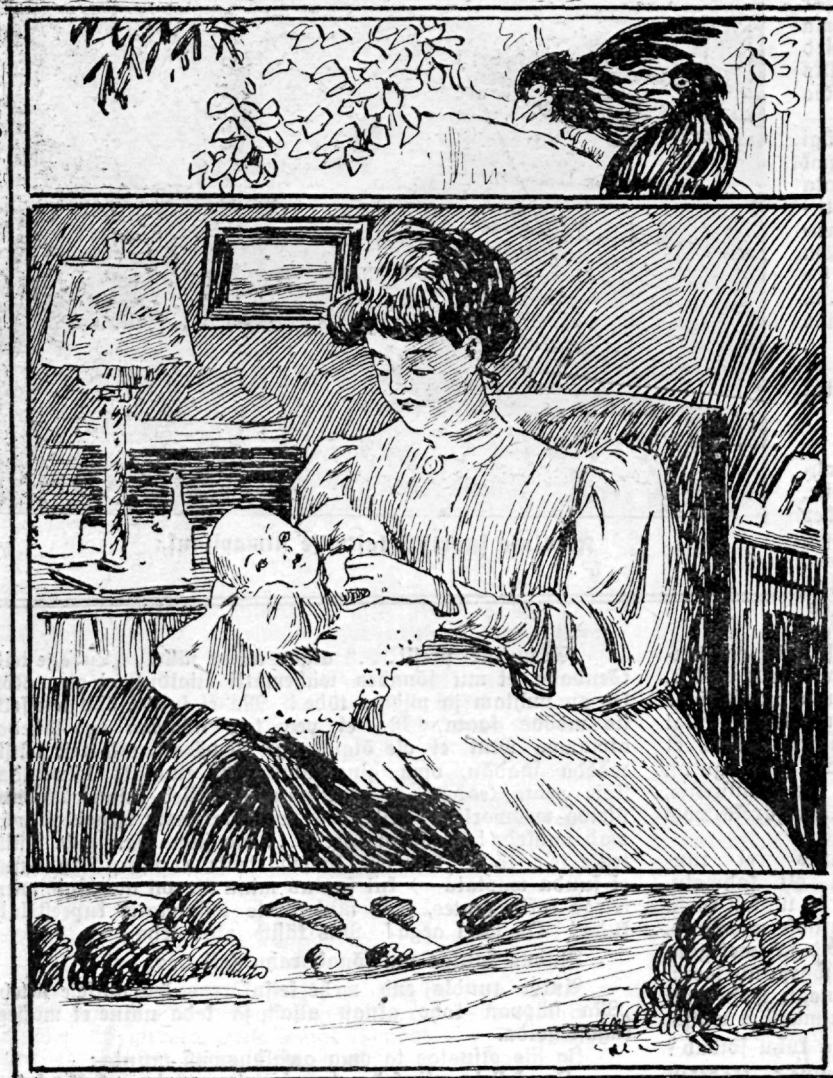
Jälle waitus! Jälle tihe puna palgel! Jälle naeratus!

Autor tahtis endises waimus wastata, kuid korraga pöõris iludus oma nõiduma pilgu tema peale ja lausus jama nõiduma häälega paar sõna wõõras — wõib olla, Saksa keeles.

Autor oli sõna tõffes mõttes illatunud. Noor naisterahwas lasi jälle pilgu alla wajuda. Siis muutis autor wõitluswiisi ja haaras kaasreisija kää. See nihtus tagasi. Niiid hakkas autor tundmuse hoos jalgadega tema jalgu otstima.

„Teie tarwitate palju rohkem hapnikku kui mina,“ ütles autor ja lastis atna alla, laotes jeda pea jälle illes tõsta.

Täbar seisuford.

„Sa kallid aeg, mis pean ma teistele üttelema?! Oleks see laps veel minu nägu, või natukenegi minu mehe nägu, aga just kui is a suust kullunud teine!“

Oh naised!

Mu naisele nii ilus,
Nii üliarmas ta,
Ja kadepad mu sõbrad,
Et võtsin omal ta.

Tal on kõik head annid,
Võib laulda, mängida.
Ja, oh, kui armsalt ostab,
Ta juttu ajada.

Kuid, oh, ma ütlen taha,
Nii taha, kui ma võin,
Et võtaks teise naise
Kui kõrbend pudru idin.

Kaks aastat olen mina
Nüüd juba naisemees,
Kuid mitte ühte nõopi
Et ole kuskil ees.

Kui õhtul naisekene
Läheb teatrisesse,
Siis nodelun mina sukki,
Lähem kurvalt voodisesse.

Kui poisimees alles olin,
Siis unistasin ma,
Et oh, kui armas elu
Võiks olla naisega!

Siis mõtlesin, et tõus
Mul kõige armsam on,
Kus naisekene ilus
Mind võtab, oh, mis õnn!

Ja peavalu tegi
Mul ainult see, et ma
Päev otsa eemal pibin
Mu naisest viibima.

Kuid ei need unistused
Et ole täide läind,
Ja õnnepäikest mina
Et ole mitte näind.

Jah, ega ma veel kaebaks,
Kui ainult mõistaks ma
Üht maitavat lõunarooga
Omale valmistada.

Kuid kõik, mis laual näen,
On kõrbend, soolane,
Ja teises kambri naine
Seal mängib armjaste.

Oh, tehke filmid lahti,
Kui naise võtate
Ja ainult hinge ilu,
Te temalt otstige.

Viiskene Trips.

Iludus tänas teda pilguga, mis mitte rohkem kui kaks minutit kestis. Autor suudles mõttes filmi, mis nii palju ütlevalt teda tänasid.

„Peab mõtlema, et see iludus sellepärast haavatud on, et ma kohe alguses ta kätt ei haaranud ja üleüldse peale tunginud tegemist ei alganud.“

Maewalt oli see mõte tekkinud, kui ma jälle oma kaaslase käe pihka võtsin. Vastupaneel, mis mulle avaldati, oli äärmiselt nõrk, filmakirjalik ja täis kirjeldamata puhaslapselisi kenadust. Käele oli minu wangis. Kuid ta soojus ei olnud mitte nullist kõrgemal. Minu arvates on käsi armastuse termomeeter (soojamõõtja), filmad — armastuse baromeeter (ilmamõõtja), aga süda — armastuse chronomeeter (ajamõõtja). Nii hoidis autor Saks naisterahva termomeetrit oma käes, kuna see omakorda küllalt tugewalt autori termomeetrit surus.

Autori filmad ütlesid midagi väga häbememat ja, võid olla, lubamatat iluduse vastu. See waatas millegi pärast kella, mis ta rinnal rippus. Selle järele kumardas ta alna poole ja hakkas kaugusesse wahtima, nagu mõõdaks ta ülejäänud teed. Autor uuendas pealetungimist. Sakslane wastas liigutusega:

„Viivitage natuke!“

Sigines õõ. Autor ei võinud väärida. Mitte ärituse, vaid teaduse pärast, et kaaslane nii kui nii ühtki sõna ei wasta. Ta oli siiski õnnelik. Digimine ütelda, ta elas lootusest liginema õnne peale. Ja selle teadmise ning mitmesuguste mõtete woolust kaotas ta iseendawalituse ja andis wabaduse oma ilukõnnele. Rahtlemata võis ta sel päeval ifegi Demosthenesega wõistelda.

Tuul kandis laiale ta toredad kõned, mida — paratu! — keegi ei võinud kuulata ega hinnata. Autor kutsus appi

õiti oma jõudusi, kõiki andeid, ja ta ilukõne tõusis ennenägemata kõrguseni.

Noor naine nähtawaste mõistis, neelas, maitstes, hingas sisse seda ilukõne termislist palawat wõolu, nende tuliste ja kirgliste sõnade koste. Ei wõi kahtlust olla selles, et farnastel kõnelel mõju on isegi kurtummade, isegi sõnadeta loomade ja eluta looduse peale.

Sakslane wastas selle armuawalduse peale paari arusaamata sõnaga. Nii läks ligi pool tundi mööda. Üks kõneles Hispania, teine Saksaa keeles, ja kumbki ei saanud aru, mis teine räägib.

Õo mäsfiis postitõlla pimedusesse. Sellest hoolimata pingutas iludus kawa silmi, et seletada, kuhu poole teda hobused wiivad. Luttaw tundis, et sedamööda, kuidas õõ edeneb, tal järjeft raskemats läheb hingata. Wiimats muutus pimedil läbinägemata pimeduseks.

Mes siis sirutas ta käed oma ilusa kaaslaste järele. See ei hoidnud ta kaitutuste eest kõrwale. Tema jumalik talje paendus autori ligi — nagu wiljapuu oks walminud wilja all paendub . . . Näis, nagu wärisets ta kireft, wõimata ühtegi sõna ütelda . . . Ta awas oma kaitutused, sirutas käed wälja ning löiwad selle kaela ümber, teda ta täna esimeft korda nägi, kui korraga . . .

„Päräl!“ karjus kutsar kõige kriitilsemal filmapilgul. Postitõld peatas, ja samal filmapilgul awati uks. Jutudis rabeles autori käe wahel. Ka wiimane oli summani hirmunud. Kutsar andis noorele naisele käe, aitas ta tõllast wälja ning lausus awalikult pilkawal häälel:

„Signora, meie oleme juba päräl! Lubage teid teie abikaasale anda, kes teid lahtiste kätega ootab.“

„Kus ja oled, Janito?“ hüüdis noor naine meeldiwas Hispania keeles, peatas, kui ta paar sammud tõllast eemale oli astunud, ning lausus:

„Head reisi, signor . . . Ärge meid unustage . . .“

Luttaw jurus end tõlla nurka ja korraga piutus ta käsi mingit karedat asja. Ta tõmbas tikust tuld ja leidis selle wärisewal walgusel nimetaardi, millelt ta järgmist luges:

„Madame Louise Parissi. Korseti töötoda Madridis Alkali nulltsal.“

Päewaraamatust.

Esmapäew.

Tõusin hommiku wara ülesse, palwetasin nurkas Nikolai Zmetegija kuju ees ja walmistasin ennast suhkruabasse minemiseks ette.

Naine tegi mulle ristitähje ette ja ohkas, pühkis piwara filmist, otsekui saadaks mind lahinguwäljale.

„Ää nüüd ikka ole!“ ütlesin ma, hästi mehifst nagu ette tehes. „Oga ma ju sakslaste wastu sõdima lähe.“

„Seda küll, Jumal tänatud, mitte,“ wastas see südamlit naisterahwas, „aga siiski, mine tea, mis wõib juhtuda. Wõib olla, saad korraga tõeste paar naela suhkurt, aga see, kes sinu järele on, ei saa midagi. Näe, saab teisel süda täis, wõab ju umbuulitsasse ja lööb seal maha, et suhkru omale saaks.“

„Rahusta ennast, kallim,“ tatsufin ma naist trööstida. „Niipea kui suhkru saan, kargan walgukirusega woorimehe peale ja — toju.“

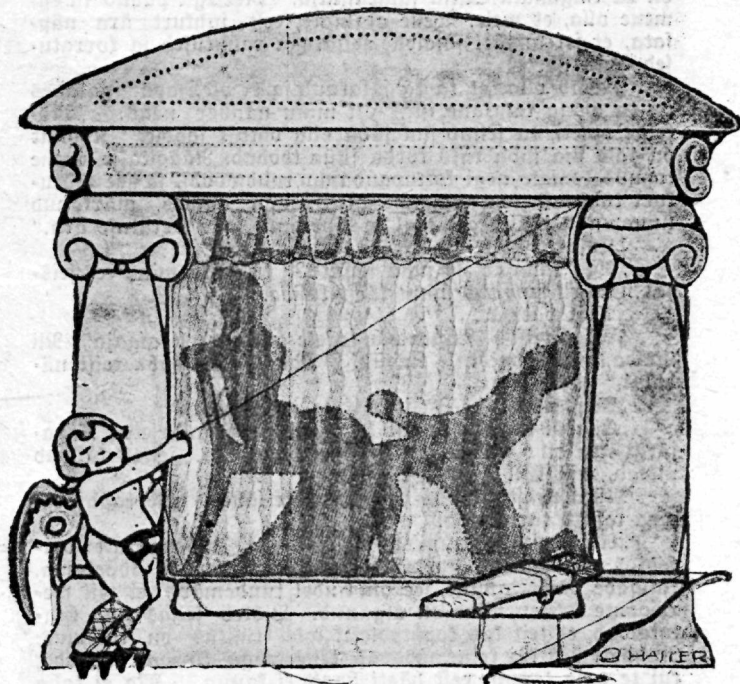
„Woorimees wõib weel kergemine ära tappa. Millal temal aega suhkruabasse minna. Näe, luuwahti niisuguseid sõitjaid, kellel suhkru walnis, pole muud kui wõta ära.“

„Noh, Jumal on armulik, ja ei lafe mind juba kahe naela suhkru pärast hukka saada.“

„Aga kui saetud suhkurt saatsid!“ löid naife filmad korraga heikima. „Aga ma ei usu, et jul nii palju õnne olets. Hea kui peenikefti saad. . . Minult anna mulle a sõna, et ja ettewaatlik oled.“

Muidugi andsin ma ausõna, seda enam, et see mul midagi ei maha.

Gestirja järele.

Reiu: „Oh, minu ainute armsam! (tasa) Aga mispäraft te mõlemi põlwe peale ei lafe?“

Reiu: „Jah, teil on hea — aga fiin on teegi põrandale sülitanud.“

Sattufin suhkruabasse sada ühetkimmend kahetšandamats, kuid ei kaotanud weel lootust. . .

Sada ühetkimmend seitsmes waatas mu peale, nagu näis, pilkawalt ja filmakirjalise kaastundmusega pööras ta mu poole kõigerumalama lausega:

„Beate ta täna ilma magusata jääma . . .“

„Mispäraft pean siis just mina ilma magusata jääma, aga mitte teie?“

„Sellepäraft et ma ka midagi ei saa, ja järg ülepea meie kätte ei jõua. Kes eespool seijawad, need wõtawad wiimase ära.“

„Noh, miks te siis seijate, kui kindlaste teate, et selleft seismijest midagi wälja ei tule?“

„Teistele seltsiks. Ma olen ülepea kange seltsiarmastaja. Ohtud saadan ma seltsimajas mööda, kuna aga päewal ka ilma seltsita ei wõi elada, siis saadan aja siin mööda. Suhkru enese päraft polets ma siia ualgi tulnud. Ma wõin ka päriselt ilma temata läbi jaada, aga ilma seltsita — Jumal hoidku!“

Kui kuuskimmend kuus wotajat eest läbi olid käinud, lõppes suhkrumüük.

Teisipäew.

Naine kahetšes minu eilast õnnetust ja soowitas selleft tingimata ajalehtedes kirjutada.

„Aga ilma suhkru meie siiski läbi ei saa,“ tähendas ta edasi. „Saada kantseleülemale teadaanne, et ja haige oled, ja mine suhkurt waatama. Wõib olla, eht on jul täna rohkem õnne.“

Jälle seijin ma sabas ja sobitafin uusi tutwusi. Üks minu naabriteft näitas ühe wotaja peale, kes minni meeleft kõhe wastik inimene näitas olevat, jefst et ta hulga maad minu ees oli.

„Näete seda ifandat?“ ütles minu naaber.

"Näen," vastasin mina. "Tema näo järele otsustades on ta tingimata Salla jalakuulaja. Meelega püüab ta esimene olla, et meie, Vene alamate, eest suhtur ära näpata, et sel kombel sõjaväe seljataga vahutused ja korratused tõuseksid."

"Õiib olla, et ta ka jalakuulaja ei ole, aga igatahes on ta väga kahtlane isik," oli minu naaber nõus. "Mõtelge ometi, ta seisab siin juba eila õhtust saadil. Kõnnum on tale siia juba kaks korda süüa toodud. Käigutakse, naine toonud temale isegi lõtkupandava raudwoodi, ja see võrukael tahtnud juba magama heita, aga õnnelik, märkanud linnavaht veel digel ajal ja lõpetanud selle korratuse ära."

"Kole!"

"Aga kuu te ise juba seisate?" tuli äkki minu ees seisjal naabrilt huvitus minu käest küsida.

"Teist päeva . . ."

"Alles teist! Tähendab, olete alles veel algaja. Nii ütelda, ettevalmistuse klassis. Mina seisan juba teist näbalat."

"Teist näbalat! Ja ikka ilma tagajärgeta?"

"Ei või ütelda, et just hoopis ilma tagajärgeta. Tagajärgi ikka on: jalad hallasid paistetama, seljas käitwad pisted, wist küll niiskusest . . ."

Minu peast sõhnas peenike mõte läbi: neid tagajärgi oma kasuks tarwitada.

"Niisugusel juhtumisel," ütlesin ma, võimalikult oja-wõtkil olla püüdes, "peaksite niisuguse tegemise lõpetama. Jalgade paisteta, see on kindel tundemärk, et teil meresoonete lubjanemine on alanud. Pisted seljas aga kuulutawad, et teil kas kopsupõletik või tüsitus on tulemas. Niihästi üks kui teine mõiwad teile väga kurwalt lõppeda, kui te oma terwi eest hästi hoolt ei kanna. Ma ei taha teid hirmutada, aga siiski, kas tõeste on teil suhtur kallim, kui elu? Mõtelge ometi, mis saab teie naisest, kelle te tröösimata lehelä jätate, teie lastest, kes nutawad: „ema, miks pandi isa kasti sisse ja wiibi meil ära? Tuleb ta warsti tagasi, eks ju?“ Ja waene ema wastab püürilmi ja käsa ringutades neile: „Sa ei tule ialgi enam meie juurde tagasi, sest et ta suhtu järele läks.“ Mõtelge selle peale ja . . . jätke suhtur kus teid ja teist."

"Tanan teid hea nõu eest," wastas ta minu jutluse peale, "kuid esimeseks, olen ma sündimisest saadil — poisimees, ja, teieks, on mul teie otia waadates selge, et te ise suhtuhaige olete, järelikult, suhtur kui tuld peate kartma. Siiski aga seisate veel siin, mis niipalju tähendab, et ise omale hauda kaewate. Jätke ise suhtur kus see ja teine ja minne koju."

Beale seda me enam ei rääkinud.

Tulin jälle ilma suhturta koju.

Kehtnädal.

Halkan juba suhtur-tanditagina oma uue seifukorraga harjuma.

Wäheharwal hakkab see ajawiide mulle isegi juba meeldima.

Ta on isegi kasulik: saab palju uudist teada, tutwuned eluga, mida muudu, kantseleis paberite taga istudes, ainult halvast küljest tundsid.

Muidugi ei saanud ma ka täna suhtur.

Neljapäew.

Täna käis kuulujutt ringi, et üks suhturong Dwiga-teli ääres roobastest wälja, ülemiste järwe jooksnud.

Seda nuttu ja ahastamist, mis naistel nüüd suhtur-fabas oli.

Digust ütelda, pole kurwastamisels põhjust: jooksis rong tõeste ülemiste järwe, siis on meil teewest nii kui nii magus.

Ilma kuiva suhturta jäin siiski.

Reede.

Ülemiste järwe wesi endist wiisi läila. . . Naisel kodu nutust punased silmad.

Suhturta jällegi.

Laupäew.

Täna seletas naine mulle äkki, et enam mind ei lase ja ise suhtur-fabasse läheb.

"Mingi hinna eest ei usu, et siin sugune täiskaswanud tugew mees terve nädala jooksul mitte üht naela suhtur ei saanud," ütles ta. "Sina wist kingid suhtu oma armu-lestele, ja jah! Kes teid, mehi, nüüdsel ajal uskuda võib!"

Ja läks ise.

„Strel.“

Kirjanik.

Taewas walas pisaraid. Krabinal langesid sügisesed piisad wastu põõningukambri aknakest, ja toakeses oli selgeste kuulda mahedat s. jummuusikat wastu katust.

Maade wajutas näo wastu märga akent, pistis sõrme mädanenud aknaraami sisse ja waatas üle naabrimaja katuse, mille taga punetas pihlatas. Kui õudne oli siin, kui külmalt ja eluta waatasid neli tühja seinä ta peale, kui ükskuiselt liigutas naabrimaja oma tolmust põõningu-akent. Minult taga see pihlatas, see nooruspunane pihlatas . . . Aga see oli kaugel . . .

Rui kaugel! . . .

Ta astus atna juurest ära ja wahtis mustendawasse nurka. Misparast teda ülepea siia ilma sünnitati? Oli teda tarwis siia linnamüüriwähe wahel hallitama, oli seda tarwis, et just temale see kirjaniku annele Sumala poolt oli kingitud, mille pärast ta nelja õudse seinä wahel pidi elama ja kõwa leiwaga oma elu sees hoidma?

Tust tõusis Maade hinges, niisugune tust et . . . Ta langes raskete toolile, mis kahtlaseft nassatas, lasti pea tooli najale, ja lasti kõik selle tänase sündmuse oma filmade eest mööda minna.

Trikkiojaoomanil Kraus oli teda siis homseks Nõmmele oma juurde kutsumud. Seal pidi nüüd sügisel iseäranis ilus olema. „Annab kirjaniku hingega inimesele täielikku maitsmist," oli Kraus naeratades ütelnud. Oi, kui armas see Maadele oli! Ritas trikkioja omanit ja waene, noor kirjanik! . . .

Wärsjewa häälega oli ta kutsu wastu wõtnud, röömus ärewus pöfkuwas südamese. Aga kui ta koju jõudis, oma niiskesse „kamorkasse" astus, oma lagunenud lauakest ja põhjata tooli nägi — siis tungis tale jälle midagi südamese, midagi tinahalli ja rasket, hinge nagu tangide wahel pigistades.

Seal Krausi juures muidugi on kõik uhted, tulewad wõõrad kõrgemast perekonnast, rikkamast seltskonnast ja — Ja Maadel polnud rohkem püüka, kui need, mis tal jalas, millehel heledad lapid taga ja sääred üle saabaste säärite ulatasid . . . Tal oli üksainus sabakuub, mis juba siis pleekinud, kui ta osteti, ja mille käiksed ikka ahwardawamalt küünarnukkidele lähinesid . . . Ja saapad — nendeft ei maksa rääkidagi . . .

Roh, kuhu niisuguse täituru kaubaga minna? Rui pealegi Krausil kaks tiitart, mustastilmalift, on . . .

Aga minemata ei või kudagi jääda, siis oleks sellel magusal sõprusel lõpp . . .

Maade wahtis tuimalt latte, kus uimane kärbes jalutas ja punajawatimees seinaprao poole marsis.

Ei, minemata ei või jääda! Olgu mis on! . . .

Maade astus rongilt maha, seadis kaabut peas ja liigutas prillisi. Taewas oli tinahall, aegajalt tihkus mõni piisar pilwedeft, tuul puhus juba raagu läinud ofkadeft läbi ja lennutas mõne kollase lehelese mudasse . . . Sügis . . .

Ta astus platwormile. Krausil polnud tufagil näha, ta pidi teda ju siin ootama, tal polnud ehk wõimalik tulla! . . . Maadel käis nagu midagi röömustawat südamest läbi ja nagu tahtmataft libises ta pill oma wälimuse peale. Silmad oleks pidanud kinni pigistama, kui seda teiste omadega oleks wõrelnud!

Oma elatanud püüsid oli ta küll kõige suurema karwa-pealsufega puhtats harinud, kuid siiski paistis nad niisuguseft wälja, nagu oleks nad alles praegu solgweerennist läbi

tõmmatud. Ja saapad — oh need saapad! Nad muudkui naeratawad . . .

Mis näo teels Kraus, kui ta teda kogu oma suurepärase välimusega wõdruspeole tulema näeks, mis teeks ta mustafilmalised tütre, kui nad eht inglismoodi pilkste asemel mingisuguseid määritud tuppest näewad? Aga kui oleks see nii, et Krausil ei oleks wõimalik tulla! . . . Kuid . . . kuid . . . Maade filmad haarasid wastas olewast ulfest, nagu tangidega kinni. Ulfe ääres seisid nad tahelsti, ühe illiõpilasega rõõmsalt juttu westes, nad — herra Krausil mustafilmalised tütre . . .

Aga kus Kraus ise on! Wõdi ta ei saanud eht tulla ja saatis oma asemel tütre, nad eht on ta näolappi kufagil näinud. Wõte, et ta kõige enne nendega kofku peab saama, ajas Maadele were näkku, ta tundis, kudas ta läed tastus wäriseb. Ta oleks praegu kofje ära jootsnud, kuid nagu mõni ärawõitmata wägi tõmbas teda sinna poole. Masnikult astus ta posti juurest, kus ta seisnud, ära ja sammus ulfe poole. Juba oli ta nende päris ligidal, kuulis nende rõõmust jutuloba ja, nagu salaja, wistas ta ühe pilgu mustadesse filmadesse . . .

„Wõtelge, herra Sinil, meie tulime täna kirjanik Maadele — olete eht kuulnud — wastu, isa oli teda tänafeks oma juurde kufsumud, aga enesel ei olnud tal wiitfimis wastu tulla, saatis meid. Seletas meile ta wälimuse — ilus nägu, muidugi wiitfatas ilikond, eht küll ta teda ainult kofuses ilikonnas olla näinud — ära, olime teda pildi peal ta torra näinud, aga nüüd ei ole niisugust siin kufagil näha.“

Illiõpilane naeratas. „Kirjaniku iseloom — mitte õigel ajal tulla.“

Maade pigistas wihafelt rufikad kofku ja tahtis ühe otustawa sammuga ulfest läbi minna. Kuid kogemata, etewaatomafuses, mufkas ta oma küünarnukiga dige denalt Krausil nooremale tütrele, kes ulfe peal seisis, wastu. Nagu elektri juga käis Maadest läbi, kofturnult waatas ta tagasi.

„See on häbematus! Pufiganid . . . Wõtelge, herra Sinil, niisugune pigine kingsepapoifs puutub oma tahmase külfega . . . Fuih! . . .“

Süda hakkas Maadel nagu haamriga taguma, tuikudes paar sammu edasi langes ta raskelt akna äärde pingile. Pigine kingsepapoifs! . . .

Pea langes piftamisi käte wahale, läikiwad warufawolbid imefid ahnelt sooje, lõhtitistud südamest tulnud pifaraid. . . Wastu tolmust akent krabisfid peenitfid piisad, üle uulitfa puhus tuul kollendawa leheliste mudasse . . . Raskelt tulid nuukfumised mehelitust rinnast, nuttes kadunud eluõnneft . . .

„Nüüd tulete teie Maade asemel meile!“

Krausil preilid läksid rõõmsalt nagistades mööda. Illiõpilane waatas kofkutõmmatud kufu pingil, ja ta näojooned tõmblefid kramplitult. Tal oli kooliwennast Maadest tahju . . .

Riks.

Taksi juhtumised.

Taksi oli wäike ja kahtlemata kõige ilusam taks terwes linnas.

Sellest kõneles tema peremees ja selle pere. Seda kinnitasid kõid koerad naabruse õuedel.

Kui Taksi ühes perenaisega turule läks, waatasid kõid wastutulejad, toatüdrufud, kõõgitüdrufud, kübaratega prouad ja wäitkufega naised: „Ah, mis ilus koer! Kui wäike ja terane! Tore!“

Taksi uhtus tõusis, ta lõpetas oma tutwuse kõigi tuttatatega ja sõbrustas üksinda weel wana Ingliife dogge Pontshiga, kes majoamonitu torteris elas.

Kord, juhtumisi poollahki jäetud ulfest wälja trepi peale lipfates, otustas Taksi isefeiwast, ilma perenaiseta, wäitkufest peenemat jalutuskäiku linnas teha, teisi waadata ja, peajasikult, iseenast näidata. Tähtfa näoga astus ta uulitfale, sammus ulfekt preilist, kellel wana mopõ kaafas oli, mööda

Saksilased Poleksjes häbas.

Wangi langenud Sakfa sõjamehed jutustawad sellest painajalikust toledusest, mis waenlase wägede seas Poleksje piirkonnas, peajasjalikult Pinski ümbruses, sünnib. Seal wäitab sula ühtlugu edasi. Ilmad on selged ja nii soojad, et kõid jõed ja ojad üle kallaste ajawad. Maalused weed on kõid waenlase kawalad tõlled ära uuristanud, maa pehme kui pori ja waenlase lootus, siit terve nahaga wälja pääfeda, jäädawalt kadunud.

Mitte ainult, et saatuse hoolets tulid jätta suurkülid, laengufastid, sõjamoona ladud, waid waenlafel ei ole ifegi wõimalik terwetele oma wäesalkafede kaerwikutes appi tulla — neid lahutawad määratud food, mis sula tõttu täieste lähipääfematad.

Ainult kohalikkude elanikkude juhtumist mööda wõib mõnes kohas soodes edasi pääfeda, kuid saksilased ei usalba nende abi poole pöördä, sest mitte harwa pole ette tulnud, kus need waenlasi meelega waletetele juhtisid. Nohtem kui üks saksilaste wäesalk on sel kombel Poleksje soodesse jäljetult kadunud.

Mõned harwad mehed, kes sealt pääsenud, kannatawad raske soopalawitu ja influentsa all ja, ühtlugu on Sakfa sõjawaes soldatifi roodude kaupa sellepärast maha lasud, et nad Poleksje soodesse tõrkusid minemast.

ja juhtis sammud tuntud teed mööda turu poole, kufst ta maitswat liha lootis leida.

Uulitfa nurgal seisis tiise mees ja tagus omal külma pärast käja selja taha.

See huwitas Taksit, ja ta jäi seifatama, uudishimulikult seda saksilaste habemega meest silmitsedes.

Koera nähes, targas mees, piits käes, puki pealt ja tormas tema poole, wihafelt karjades: „Ah, sa neetud ligund, et sa kaoks! Ilma finutagi raske elada, ja sina weel koormats kaelas! Küll ma sulle . . .!“ Tema ätkifist wihkamisest jahmatades, pistis Taksi jootsma ja targas hirmu pärast wirtsu ulfespoe ulfest fisse.

„Ehee! Kelle see koer on?“ küfiks leti taga seisja kaupmees, „kas eht teie oma, preili?“

„Ei, ei ole minu,“ wastas toatüdruf edwistades, „minu proua koeri ei jumalda.“

„Aga mina armastan neid kangeste!“ kütis wirtsukaupmees, „ah, kui tore koer! Leiba, mine tea, kas tahabki! Nähtawaste suurte saksilaste koer — eht puudel muidugi!“

„Ei seda nüüd ole!“ hüüdis toatüdruf. „Ta on hoopis teist tõugu. Taks.“

„Taks?“

Wirtsukaupmehe nägu läks maruwihafeks, ja õhus wuhifses raske kaalupomm.

Ah so!

Reiu: „Rõõmustab väga, herra Hinrichs, et te mind armastate, aga mul ei ole kahjuks raha.“

Peiu: „Mul oli tohe juba aimdus, et ma teid õnnetult armastan.“

Ülepeataela lendas Tippi kauplusest välja ja jooksis, pahemat tagumist jalga longates, edasi. Kui ta puuhoovist tasase wingumisega mööda jooksis, wirutas puukaupleja tale puuhaluga järele ja riivas pead.

Sremu ja walu pärast wärisedes jooksis koerale karni, kust ta perenaine harilikult maitawat liha ostis.

„Räe, külaline tuli!“ hüüdis üks lihunikupoistest naerdes, „näe, liputab saba!“

„Misjugu külaline?“ küsis lihunik imestades.

„Eks-näe. Tats.“

„Tats? Andke tale, poisid!“

Tippi peale jadas suurte kontide rahet, ja hädawaewalt jõudis ta ennast veel endi maja wärawasse lohistada.

„Ütle, ole hea,“ küsis ta kaebliku häälega temale wastu tulewalt Pontshilt, „mispärast on kõik inimesed minu peale nfi tulimihafed?“

„Noh, arwatawaste ei olnud need inimesed, waib liit-kasu mõtjad,“ wastas dogge, „wihafed on nad su peale aga sellepärast, et sa ta eks oled!“ Str.

Wälja aitas. Matsi onu oli wa rikas wanapoiss, ja kangeste ebausklil. Kord kutsus ta mõned head tuttawad oma sünnipäewa pühitsema. Laud oli rikkalikult kaetud, ise-ärans, mis pilataeltega ja kõhukatesse pudelitesse puutus. Lauda istudes aga märkab onu korraga ehmatades, et neid kolmteist inimest on.

„Arw ühja kardad, onuke,“ tähendab Mats lõbusalt, „ma joon kahe eest!“ —or.

Sünnis kingituseks

Wankuwal troonil

ilus, põnew roman Italia wabastamise sõjast.

Sind 1 rbl.

Saada igas raamatukaupluses. Pealadu: „Teadus“ Tallinnas.

Mis torm teeb.

Amerika naljajutute.

Seltstonnas kõneldi mitmesugustest asjadest. wiimats käänas jutt tormide peale.

„Kuna nüüd tormidest kõnelema hakati,“ ütles isand Lewis, „siis tuleb mulle lugu meelde, mida mõne aasta eest Michiganis nägin. Keegi mees istus rahulikult oma maja ukse ees ja sõi pirukat. Äkki tõusis kange maru ja, enne kui mees tuppa sai minna, haaras torm mehest kinni, tõstis teda paarjada silda ülesse õhku ja seadis siis õunapuu õksale istuma. Kõhe selle järele lendas aga ka tema oma maja uks ülesse õhku ja otse temast mööda. Ta haaras lähemest uksest kinni, seadis selle oma pea kohal mäsawa tormi wastu warjuts ja sõi rahulikult oma pirukat edasi.“

„See oli siis küll Michiganis õige tuuline päew,“ ütles William Nye, „aga see ei ole küll midagi nende tormide wastu, mis meil Wyomingis walitsemas. Seal lendawad isegi wäikeste tormide ajal kiwid õhus ümber, päris lapsapea suurused. Kord, kui tuul veel kange oli, pildus ta furnuatal hauajambaid ümber ja tõmbas maq pealt majad üles õhku. Seal nähti meie linna idaküljes üht wana hiinlast, prillid nina peal, kingu peal istumas ja rahulikult tuulepassi üles pilwede poole lastmas, — aga selleks tuulepassiks oli maja raubne katus ja selle all rippus saja sülla pikkune ja kuue tolli paksune raudpöel!“

„Kui olete tõeste suuri tuuli näinud, isandad,“ tähendas Eli Perkins, „aga mina olen siiski veel natuke rohkemat näinud. See oli korra Kanjase maal, kui tuul raub-ahju, kes tõstis ja 80 penikormat kaugele wiis, järgmisel päewil tuli veel tagasi ja wiis ka ahju aluse ära. Keegi ajakirjanik seisis parajaste uutisjal ja waatas, kuidas ahi wingudes oma teed lendas, seal aga pööras tuul ahju suust sisse ja käänas ta pahupidi nagu wana sika. Topela linnas puhus tuul palju ettemaatamata inimesi, kes tormi ajal wälja minna usaldanud, nii kange rõhuga majade kiwi-jeinte wastu, et need õnnetud nii õhufleks suruti, kui paber. Ja nii muutusid tuhanded inimesed seinawärwiks!“

Ilmus trükkist

Teaduse tähtraamat

1916. aasta peale. Hind 20 kop.

Saada igas raamatukaupluses. Pealadu: „Teadus“ Tallinnas.

Gesti sõjamehe laulik.

Sind 15 kop.

Pealadu: „Teadus“ Tallinnas.

Toimetusele saadetud raamatud:

Beike „Nasta“ 1916. Suure „Nasta“ ühendatud väljaanne. 38 lht. hind 10 kop.

Edasi IX. „Mõtte“ kirjastus Tallinnas. 48 lht. hind 25 k.

Küesolewal numril on „Teaduse“ kirjastusel ilmunud raamatute nimetiri kõigile lugejatele hinnata kaapas.

Meie Matsi järgmine (77.) sõjanummer ilmub 6. weebruaril.

N. B. Üksikute numrite ostjaid palume lahkeste tähele panna, et neile ostmisel mõnda teist „Meie Matsi“ nime- ja kujulist lehte meie lehe asemel kätte ei pistetaks.

Дозв. воен. цензурою.

Wastutaw toimetaja Jakob Jaafon.

Wäljaandja J. Muni.

W. Schiffer'i trükk, Tallinnas.

